

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiskar: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 29. maj 1959

Štev. 22 (889)

Ženevska konferenca in Dullesova smrt

Vest o smrti bivšega ameriškega zunanjega ministra Dullesa je močno odjeknila tudi na konferenci zunanjih ministrov v Ženevi, kjer so pogajanja odložili za nekaj dni, da se udeležijo pogreba v Washingtonu. John Foster Dulles je bil to sredo pokopan z vsemi častmi, kot je to navadno običaj le pri ameriških prezidentih. Njegovo smrt so živahno komentirali po vsem svetu: v zahodnih državah so govorili o velikanski izgubi in imenovali Dullesa enega največjih državnikov, na Vzhodu pa je bilo v tej zvezi slišati tudi marsikatero manj ljubeznivo besedo na račun pokojnega zunanjega ministra, vendar ga je moskovski radio imenoval „odličnega državnika“ in je podpredsednik sovjetske vlade Mikojan izjavil, da Dullesovo smrt ne obžaluje le on sam marveč cela Sovjetska zveza. Dullesovega pogreba so se poleg zunanjih ministrov štirih veselih udeležili tudi najvišji predstavniki številnih drugih držav, med njimi tudi avstrijski zunanji minister Figl.

V političnih krogih smrt bivšega ameriškega zunanjega ministra tesno povezujejo z ženevsko konferenco, ko pravijo, da je bil

potrben tak mejnik, ker bi drugače delo konference lahko zašlo v slepo ulico. Kot značilno posebnost navajajo tudi dejstvo, da je bil Dullesov pogreb prav 27. maja, torej istega dne, za katerega je predsednik sovjetske vlade Hruščev pred tremi meseci ultimativno napovedal enostranske ukrepe Sovjetske zveze v vprašanju Berlina, če do takrat ne bi uspelo najti sporazumno rešitev med Zahodom in Vzhodom. Zdaj pričakujejo, da bo Dullesova smrt neposredno vplivala na nadaljnji razvoj ženevskih razgovorov, ki jih bodo od danes naprej v glavnem prenesli na tajne sestanke, pri katerih zastopniki obeh nemških držav ne bodo več sodelovali.

Prvi del konference je bil namreč zaključen prejšnji teden, ko sta obe strani izčrpno obrazložili svoja stališča, ki pa v nobenem oziru ne kažejo sporazumnih pogledov. Zato menijo, da bo zblizanje mogoče doseči le na ožjih posvetovanjih za zaprli vrati in je pričakovati, da se bo vsaj del teh srečanj odvijal v vilah posameznih ministrov, kjer so že doslej izmenjali razna mnenja o posameznih vprašanjih. Sploh je v Že-

nevi slišati najrazličnejše vesti zlasti o vprašanju Berlina, vesti, ki ne prihajajo iz uradne konferenčne dvorane, marveč nastajajo v zvezi z več ali manj zasebnimi razgovori diplomatov. Tako je govora o nekem ameriškem načrtu, po katerem naj bi bil Berlin urejen podobno, kot je bil svoječasno Dunaj, hkrati pa je slišati tudi o tem, da se Angleži baje zanimajo za vzhodnonemški načrt, po katerem naj bi bilo berlinsko vprašanje začasno rešeno v obliki, ki je mnogo bližja sovjetskemu predlogom kot pa stališču Zahoda.

Dejansko prihaja še vedno do izraza nesoglasje med zahodnimi silami in dajejo krivdo na eni strani trmastemu zadržanju Zahodne Nemčije, hkrati pa tudi Franciji, ki je užaljena, ker ne more sodelovati na pogajanjih atomskih sil. Morda se bodo potrdile sicer dementirane vesti, da je Eisenhower izkoristil bivanje kanclerja Adenauera pri Dullesovem pogrebu za poskus, da bi ga pridobil za stališče Zahoda, pa tudi udeležbi sovjetskega ministra Gromika na pogrebu v Washingtonu pripisujejo podoben pomen.

Dolgotrajna pogajanja za novo vlado

Približno tako kot na konferenci zunanjih ministrov v Ženevi so tudi pri pogajanjih za sestavo nove avstrijske zvezne vlade zaključili prvi del razgovorov. Obe veliki stranki sta v glavnih obrisih nakazali svoja stališča, iz katerih je v gotovi meri razvidno, kakšne želje ima ena in druga stran glede razdelitve vpliva v novem državnem vodstvu. Vendar pa so ravno v tem vprašanju na obeh straneh zelo previdni, tako da trenutno sploh še ni mogoče ugotoviti, kako bo izgledalo razmerje v novi vladi.

Doslej sta bila šele dva delovna sestanka, prihodnja seja pa je predvidena za prihodnji torek. Razmeroma dolga prekinitev je potrebna, ker morata zdaj obe stranki najprej v lastnih vrstah najti načelno soglasnost v pogledu na stališče nasprotne strani. Izkazalo se je namreč, da obstajajo nevarne razlike med SPO in ÖVP že v načelnem vprašanju, kakšno naj bo razmerje med obema strankama. SPO upravičeno zahteva bistveno razširitev svojega vpliva, saj šteje samo za 1 mandat manj kot ÖVP in je poleg tega po številu dobljenih glasov najmočnejša stranka v državi, pri ÖVP pa o taki razširitvi nočejo nič slišati in bi bili v skrajnem primeru pripravljeni le na kakšne „malenkostne spremembe“.

Drugo načelno vprašanje, v katerem obe stranki še nista našli skupnih pogledov, je

nadaljnja usoda koalicijskega pakta. SPO je že v volilni propagandi dosledno zagovarjala nadaljnje sodelovanje obeh velikih strank in tudi zdaj zastopa mnenje, da je treba ohraniti dosedanje obliko vladanja. Stališče ÖVP v tem vprašanju pa je bistveno drugačno: iz izjav vodilnih funkcionarjev je razvidno, da bi bila ÖVP v primeru, da se socialisti ne bi vdali njenim zahtevam, pripravljena sodelovati s FPÖ. To svojo namero sicer zavija v demagoške zahteve po aktivizaciji parlamenta, vendar je še vedno preveč očitno njeno stremljenje po samovladi. Ker le-te po zaslugi volilnega izida ne more doseči v polni meri, bi se očitno vsaj rada otresla velikega partnerja, s katerim bi morala zdaj deliti vse vplivne položaje, dočim bi malega bratca lahko

zadovoljila z mnogo manj bolečim odstopanjem.

Hkrati s temi načelnimi vprašanji pa bo treba pri pogajanjih za sestavo nove vlade rešiti tudi kup drugih problemov in je že zdaj slišati najrazličnejša ugibanja o tem, kdo bo kaj v novem državnem vodstvu. Do nekaj sprememb bo gotovo prišlo in se socialisti posebno zavzemajo za gospodarska vprašanja, kar je ÖVP-jevske kroge spravilo že precej iz ravnotežja, saj so bili doslej v finančnem in trgovinskem ministru neomenjeni gospodarji. ÖVP zahteva v bodoče enako soodgovornost obeh velikih strank, če bi spet prišlo do koalicije med dosedanjima vladnima strankama. Zato je le preveč razumljiva tudi zahteva SPO po enakem vplivu.

Cerkev v službi reakcije

Teden dni za državnoborski volitvami v Avstriji so bile pokrajinske volitve v Dolini Aoste v Italiji, ki niso velikega pomena le za imenovano avtonomno pokrajino samo, marveč so pomembne tudi v državnem merilu. Pri teh volitvah je namreč prvič utrpela silen poraz demokristjanska stranka, čeprav ji je katoliška Cerkev od Svetega oficija preko krajevnega škofa do župnikov in kaplanov nudila vso oporo, da bi jo obdržala na oblasti.

Za glasove sta se pri teh volitvah potegovali samo dve skupini: na eni strani zve-

za demokristjanov, liberalcev, socialdemokratov in fašistov, na drugi strani pa lista naprednih sil, socialistov, neodvisnih socialdemokratov in komunistov, katerim se je tokrat pridružila tudi katoliška stranka francoske manjšine „Union Valdotaïne“. V volilno borbo je neposredno posegla tudi katoliška Cerkev. Za volitve v Dolini Aoste ter na Siciliji, ki bodo meseca junija, je Vatikan izdal poseben dekret, s katerim je katoličanom prepovedal glasovati za napredne stranke. Škof v Dolini Aoste pa je ta dekret v posebnem razglasu razširil celo na katoliško „Union Valdotaïne“, ker se je le-ta povezala s socialisti in komunisti ter tako omogočila poraz reakcije. Volivci se namreč niso ustrašili groženj cerkvenih oblasti, čeprav je škof zagrozil, da se volivci, ki bi glasovali za napredne stranke, ne bodo smeli udeleževati verskih prireditev. Ta „nepokornost“ pobožnih ovčic je nadpastirja tako razjezila, da je za Telovo v celi škofiji prepovedal običajne procesije. Medtem pa je tudi kardinal Ruffini posegel v volilno borbo na Siciliji in ni prepovedal le glasovanja za napredne stranke, marveč je že kar svetloval povezavo med krščanskimi demokratii, fašisti in monarhisti ter kot vzor stavil Frankov režim v Španiji.

Očitno vmešavanje cerkvenih oblasti v politične zadeve je med prebivalstvom izzvalo veliko ogorčenje, za kar je najboljši dokaz poraz od cerkve favorizirane demokristjanske stranke v Dolini Aoste.

Vicekancler in deželni glavar se zahvalujeta za čestitke ZSO ob volitvah

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je takoj po objavi izida volitev brzojavno čestitala g. vicekanclerju dr. Pittermannu kot predsedniku Socialistične stranke Avstrije k veličastnemu uspehu, medtem ko je deželnemu glavarju kot predsedniku SPO na Koroškem poslala pismene čestitke.

Vicekancler dr. Pittermann je na čestitke odgovoril s pismom, v katerem je rečeno:

Za posredovane mi čestitke ob priliki volilnega uspeha naše stranke se prisrčno zahvaljujem.

Moji strankimi prijatelji in jaz se bomo z vsemi močmi trudili, da uresničimo zaupanje, ki so ga v nas stavili volivci.

Zahvala deželnega glavarja pa se glasi:

Za posredovane mi čestitke ob priliki socialističnega volilnega uspeha v koroški deželi se iskreno zahvaljujem.

Nad Vašimi čestitkami sem se zelo veselil. Saj je vendar moje trdno prepričanje, da more samo socializem jamčiti rešitev narodnostnega vprašanja v Evropi in v svetu. Hkrati zagotavljam, da polagam tudi na socialna vprašanja slovenske manjšine na Koroškem največjo pažnjo in se bom tudi v bodoče z vso skrbjo posvetil tem nalogam.

Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu

OBJAVA

Ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence sporoča, da bodo sprejemni izpiti v ponedeljek, dne 13. julija 1959, to je prvi dan velikih počitnic.

Za prvi razred lahko prijavite fante in dekleta, ki so uspešno dokončali prva štiri leta šolske obveznosti. Prijava je možna pismeno na naslov: *Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22* ali pa ustno v pisarni šole, drugo nadstropje, soba 65. Pismeno prijavo je treba kolkovati s kolekom 6.— šilingov. Tej prijavi je treba dodati rojstni list otroka in dokaz o avstrijskem državljanstvu. Vodstvo dosedanje šole pa naprosite, da pošlje popis učenca direktno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence.

Vprašanje vstopa v višji razred pa je možno rešiti le ustno v pisarni.

Dne 13. julija mora vsak učenec pred izpitom oddati svoje zadnje spričevalo, katero bo dobil 11. julija 1959.

Prijave naj bodo izvršene do 1. julija 1959.

Ravnateljstvo

Vabilo na zaključno akademijo

Državna realna gimnazija za Slovence priredi v nedeljo, dne 7. junija ob 3. uri popoldne v Kolpingovi dvorani v Celovcu prvo slavnostno

AKADEMIJO

ob zaključku šolskega leta. Na sporedu je petje, recitacije, rajanje, telovadni nastopi. Slišali boste dijake Državne realne gimnazije za Slovence v deškem, dekliskem in mešanem ter moškem zboru.

Dijaki bodo igrali tudi eno dejanje iz Špicarjeve igre Drabosnjak.

Istočasno je razstava risb in ročnih del deklet in fantov.

Prireditve v soboto, dne 6. junija, pa je namenjena predstavnikom šolskih oblasti, starem dijakom in podporam članom Združenja staršev na Državni realni gimnaziji za Slovence.

Vsi ljubitelji kulturnega ustvarjanja prisrčno vabljeni

25. maj — dan mladosti in rojstni dan maršala Tita

Vsako leto 25. maja, na dan rojstnega dne predsednika FLRJ maršala Tita, obhajajo v vsej Jugoslaviji dan mladosti. Ta dan prireja mladina po vsej Jugoslaviji množične manifestativne nastope. Centralna mladinska prireditve pa je vsako leto v Beogradu, kjer tudi mladina preda maršalu Titu štatefno palico in mu čestita k rojstnemu dnevu.

Nad 60.000 Beograjčanov je letos pozdravilo maršala Tita, ki se je s svojo soprogo udeležil centralne mladinske prireditve. V imenu Ljudske mladine Jugoslavije in v imenu narodov Jugoslavije mu je za 67. rojstni dan čestitala mladinka Stanka Gorinšek iz Celja, ki mu je zagotovila, da bo mladina Jugoslavije vedno vlagala vse svoje mla-

dostne napore in bo vedno pripravljena na vsako žrtev, da ohrani in nadalje razvije revolucionarno delo jugoslovanskih narodov in partije.

Ob rojstnem dnevu je maršal Tito sprejel ogromno število čestitk in brzojav od jugoslovanskih političnih osebnosti, delavskih kolektivov, organizacij in posameznikov. Veliko število čestitk pa je sprejel tudi iz inozemstva. Med drugim omenjamo čestitke od indonezijskega predsednika Sukarna in premiera indijske vlade Nehruja. Čestitke pa je poslal tudi ministrski predsednik Sovjetske zveze Nikita Hruščev in sicer ob priliki, ko je 25. maja z letalom letel preko jugoslovanskega ozemlja na uradni obisk v Albanijo. Tito se je Hruščevu brzojavno zahvalil za izražene čestitke.

Ob XXVI. mednarodnem kmetijskem sejmu v Novem Sadu

Kmetijska in gozdarska zbornica v Novem Sadu je omogočila skupini strokovnih učiteljev in absolventov kmetijske šole v Podravljah ogled XXVI. mednarodnega kmetijskega velesejma in nekaterih poskusnih objektov tamkajšnjega kmetijskega inštituta. V naslednjem prinašamo nekaj vtisov s te mednarodne prireditve:

Novi Sad je glavno mesto žitrodne pokrajine Vojvodine. Tradicija prirejanja kmetijskih sejmov sega do leta 1923 in je mnogo doprinesla k temu, da je Novi Sad postal v svetu eno najbolj poznanih jugoslovanskih mest. Od ustanovitve do leta 1941 so se neprestano vrstile mednarodne prireditve in je v tem razdobju bil to najpomembnejši sejem na Balkanu. Pravi razmah pa je novosadski sejem doživel šele po drugi svetovni vojni, ko se je leta 1954 ponovno uvrstil med mednarodne sejme in so se pričele priprave za razširitev in modernizacijo sejmšišča. Od tega leta naprej se je sejem razvijal z naglim tempom, kar odločilno vpliva na razvoj in napredek kmetijske proizvodnje in onih industrijskih panog, ki so povezane s kmetijstvom. Vzporedno pa se na sejmu iz leta v leto pojavlja vse večje število domačih in tujih razstavljalcev. Medtem ko je leta 1954 na sejmu sodelovalo 632 razstavljalcev, od katerih jih je bilo 6 iz inozemstva in to iz 4 držav, je letos sodelovalo skupno 2414 razstavljalcev, od tega 1891 domačih in 523 tujih, ki so zastopali 21 evropskih in izvenevropskih držav. Po teh uspehih se je novosadski sejem uvrstil med najznačilnejše in največje tovrstne sejme v Evropi.

Obseg novosadskega sejmšišča se je od lani povečal za več kakor trikrat. Na zadnji prireditvi je zavzemalo še 116.000 kvadratnih metrov, na letošnji pa se je razširilo za 360.000 kvadratnih metrov. Na sejmšišču so razen tega zgradili več paviljonov, velike hleve za 640 glav goveje živine, konjušnico, skladišča, začasne svinjake in še več manjših zgradb. Vse to priča o velikem pomenu, nalogi in perspektivni vlogi novosadskega sejma.

V prvem paviljonu smo gledali razstavo zveze kmetijsko-gozdarskih zbornic ter glavne zadrugne zveze, ki so prikazale razvoj jugoslovanskega kmetijstva, ki je bil zlasti intenziven v zadnjih dveh letih. V tem paviljonu so bile nakazane tudi naloge iz perspektivnega programa o pospeševanju kmetijstva v Jugoslaviji. Podrobno so bili prikazani uspehi doseženi pri najvažnejših kmetijskih pridelkih, s posebnim poudarkom na novi način kmetijske proizvodnje tako imenovane kooperacije ali proizvodnega sodelovanja. Tako so v živinoreji še predlanskim organizirano pitali komaj 12.000 glav goveda, a že lani se je njihovo število povečalo na 90.000 glav, letos pa se bo, sodeč po pogodbah, povzpelo na 250.000 glav. Podoben uspeh je beležen pri pitalju belih mesnatih svinj. Od 15.000 predlanskih prehajajo letos že na 1.100.000, od tega skoraj 200.000 bekonov. Že iz teh dveh primerov je razviden velikanski razmah, ki je rezultat novega proizvodnega načina.

V drugem paviljonu je bil nameščen poljedelski del, v okviru katerega so posamezne republike prikazale svoje karakteristične proizvode. Na to so se v naslednjih paviljonih vrstile razstave strojne industrije z napravami za mlekarstvo, izdelovanje testenin, mlinarstvo, izdelovanje živinske krme, dalje domača kemična, živilska in klavna industrija. Tu smo gledali tudi skupno razstavo ameriškega ministrstva za kme-

lijstvo, v največjem paviljonu pa razstavo Sovjetske zveze.

Na vsem prostoru med paviljoni so bili razstavljeni kmetijski stroji. Razen številnih tujih razstavljalcev je vrsto novih kmetijskih strojev prikazala tudi domača jugoslovanska industrija. Tako med drugim traktorje, kombajne, univerzalne traktorske okvirje, ki omogočajo uporabo širih strojev, prekopalnike, kultivatorje s trosilci gnojil in najnovejše podrahljače. Tudi Sovjetska zveza je bila zastopana z raznimi kmetijskimi stroji. Posebno pozornost je vzbudil treditni traktorski trosilnik gnojil, ki zajame 8,4 m njive. Prvi del trosilnika je pred traktorjem, druga dva pa ob straneh. Po opravljenem delu jih traktorist lahko dvigne s hidravliko. Na podoben način dela tudi treditna sovjetska traktorska kosilnica, ki zajame hkrati 6 m travnika. Ob zahodnonemškem paviljonu so se obiskovalci predvsem zanimali za enosni traktor s prikolico, na katero je mogoče namestiti različne pluge, kosilnice, zaščitne stroje itd. ter sadilnika sadik.

Živina je bila nameščena v enajstih velikih hlevih na prostoru 180.000 kvadratnih metrov površine. Govejo živino, večinoma molznice montafonske pasme, so razstavljale zlasti poslovne zveze in posestva, med

temi pa tudi veliko število zasebnih proizvajalcev. Od tujih držav so bile zastopane Danska, Holandska, Švedska in Zahodna Nemčija. Danska in Holandska sta razstavljali pred vsem visoko mlečno frizijsko, jerseyjsko in rdečo dansko govedo, Nemčija pa simentalke.

Svinje so bile zastopane v glavnem z veliko jorkširsko pasmo, ki dominira nad vsemi ostalimi žlahtnimi pasmami v državi. Razstavljene pa so bile tudi svinje holandske pasme, ki se odlikujejo po dolgi telesni zgradbi in so odlično sposobne za proizvodnjo bekonov.

V nadaljnjih hlevih so bili razstavljeni še konji, ovce in perutnina.

Kmetijski sejem v Novem Sadu je obiskalo okoli 400.000 ljudi, med njimi tudi številni politični predstavniki. Tako domači kot tuji strokovnjaki so se o sejmu zelo pohvalno izjavili. Posebno pozornost je pri vseh tujih obiskovalcih vzbudila stopnja mehanizacije kmetijske proizvodnje in proizvodnja kmetijskih strojev v Jugoslaviji. Novosadski sejem je s tem vzorno manifestiral razvoj in napredek jugoslovanskega kmetijstva, ki je po sprejetju kmetijskega perspektivnega plana prešlo v novo razvojno fazo, v fazo vsestranskega napredka.

Celovski muzej beleži lepe uspehe

Prejšnji teden je bila v celovškem deželnem muzeju otvoritev tretje posebne razstave. Takrat razstavljajo angleški umetniki, pripadniki abstraktne umetnosti, svoja dela — grafike, litografije, bakroreze, radiranke idr. S 50 listi je zastopanih 19 angleških umetnikov, ki so si s svojimi kvalitetnimi deli pridobili že sloves. Med njimi je najbolj znan Graham Sutherland, ki je leta 1954 upodobil bivšega ministrskega predsednika Churchilla v naravni velikosti za njegovo 80. letnico rojstva. Vsekakor je celotna razstava zelo zanimiva ter bo med ljubitelji abstraktne umetnosti — ki skuša povezovati resnično z abstraktnim, nepoznanim — pritegnila veliko pozornosti. Nekatere umetnine so zares duhovite kombinacije, ki človeka ogovorijo, ga silijo k razmišljanju. Razstava res kvalitetnih del angleških umetnikov bo v deželnem muzeju odprta še do 14. junija.

Ob priliki otvoritve razstave je direktor deželnega muzeja dvorni svetnik dr. Moro dal tudi kratek pregled o letošnjih delovnih uspehih deželnega muzeja ter na krat-

ko poročal o načrtih za letošnjo sezono. Med publikacijami so bila izgotovljena pjasnila k cerkveni karti, ki jo bo izdala Akademija znanosti. Delo, ki bo pojasnjevalo zgodovino vsake posamezne cerkve na Koroškem, bo obsegalo skoraj 900 strani. Razen tega je izšel tudi prvi zvezek Carinthie, ki prinaša med drugim poročilo o izkopavanjih na Štalenski gori. Od 2. maja naprej so že v teku predpriprave za začetek izkopavanja na Štalenski gori, ki bo 1. junija. Zanimanje za Štalensko goro je veliko in že maja meseca so našli preko 2500 obiskovalcev.

Tudi na griču Sv. Katarine pri Šmihelu so od 11. do 20. maja že napravili nekaj poskusnih izkopavanj, ki jih je vodil Franc X. Kohla. Dosedanja izkopavanja na tem področju so pokazala, da je tu nekoč bila beneška postojanka. To je moglo biti okoli leta 1000 do 500 pred našim štetjem. V ostalem je program deželnega muzeja zelo pester, tudi zanimanje za zgodovinske zanimivosti v naši deželi močno narašča.

Žrtve nacizma obtožujejo zločince in pozivajo k budnosti

V koncentracijskih taboriščih, v katerih so umirale nedolžne žrtve nacističnih zločincev, postavljajo spomenike mučencem. Preteklo leto so v Mauthausenu, na obletnico osvoboditve tega koncentracijskega taborišča, odkrili spomenik jugoslovanskim žrtvam. Letošnji spominski dan pa je bil v znamenju odkritja spomenika češkim žrtvam ter v znamenju položitve temeljnega kamna za spomenik madžarskim žrtvam. Ob trenutku, ko je bil češkoslovaški spomenik predan v varstvo avstrijski vladi, je bilo navzočih mnogo ljudi, ki so bili zaprti v Mauthausenu. Prišli so iz številnih evropskih de-

žel ter se poklonili žrtvam najtemnejšega obdobja zgodovine človeštva.

Številni govorniki so ostro obsodili ponovno poživitev različnih fašističnih organizacij in pozvali k budnosti, da se ne bi nikdar več ponovilo množično pobijanje nedolžnih žrtv.

Žrtvam fašističnih zverinstev se je v nedeljo v Bergen-Belzenu poklonilo 10.000 nemških mladincev. Med njimi so bili tudi zastopniki mladine iz Vzhodne Nemčije. Mladina je položila cvetje in vence na množične grobove 30.000 žrtv ubitih med drugo svetovno vojno. V tem taborišču smrti je bila tudi židovska deklica Ana Frank, ki je tu pred 15 leti umrla mučeniška smrti. Ana Frank je poslala svetovno znana po svojem dnevniku, ki ga je pisala v najtežjih dneh, ko so okrog nje umirali nedolžni ljudje z vsega sveta. Njen dnevnik je bil dramatisiran in predvajan po vseh svetovnih odrih in tudi film je bil že posnet po njenih zapiskih. Dnevnik Ane Frank je obsodba zverinskega početja nacističnih rabljev.

V zadnjem času je bilo tudi več primerov, da so 14 let po zlomu nacizma odkrili zločince iz koncentracijskih taborišč in jih sedaj sodijo. Zločinci so se skrivali pod tujimi imeni ali pa sploh živeli podtalno življenje, da bi tako ušli pravični kazni. Naloga vsega miroljubnega človeštva je, da za vse čase onemogoči ponovitev tako žalostnih časov kot je bilo nacistično nasilje nad svobodoljubnimi ljudmi.

PO ŠIRNEM SVETU

REIKIYAVIK. — Zaradi ribiške vojne, ki se še vedno nadaljuje med Veliko Britanijo in Islandom, ta mala Atlantske države ne bo sodelovala na londonskem kongresu NATO. V uradnem poročilu je rečeno, da Island ne more sodelovati na nobenem londonskem sestanku, dokler bo Velika Britanija zlorabljala svoje pomorske enote za kršitev islandskih ozemeljskih voda, kjer hoče zaščititi nezakoniti lov britanskih ribičev.

VARŠAVA. — Vodja delegacije strokovnjakov ameriškega ministrstva za trgovino, ki je prišla na Poljsko, da bi proučila možnosti za razvoj trgovine med Poljsko in ZDA, je izjavil, da je na člane delegacije napravilo močan vtis zanimanje, ki ga kažejo poljska podjetja za razvoj trgovinskih stikov z ZDA. Dejal je, da bodo ZDA na mednarodnem sejmu v Poznaniu — od 7. junija — odprle informativni center, ki bo dal poljskim prodajalcem in kupcem informacije o načinu sklopanja pogodb z ameriški podjetji.

MADRID. — Že pred nekaj tedni je francoska poročevalna agencija (AFP) poročala, da so na sestanku Atlantske zveze v Washingtonu razpravljali o pristopu Španije. Posebno francoska vlada bi želela, da bi Španijo sprejeli v NATO. Pozneje je Adenauer izjavil predstavniku italijanske televizije, da pozdravlja gledilce Francije v tem pogledu in da tudi sam želi, da bi Španija vstopila v NATO. Franco ni predložil formalne prošnje za sprejem, ker ni gotov, ali bi uspel. Angleški tisk se ne navdušuje za pristop Španije v NATO.

RIM. — Francoski listi so poročali, da bo francoski prezident De Gaulle s svojo soprogo 22. junija prispel v Italijo na obisk. Ta dan bo s predsednikom Gronchijem pristvoval proslavo blitk pri Magenti, Sollerinu in San Martinu pred sto leti. Nato se bo De Gaulle podal v Rim, kjer bo do 27. junija gost italijanskega prezidenta Gronchija. Uradno ga bo sprejel tudi papež Janez XXIII.

BUKARESTA. — Letos se je preselilo v Izrael okoli 40.000 Židov. V Romuniji živi okoli 350.000 Židov, od teh je okoli 100.000 zaprosilo za polni list v zadnjih mesecih. Romunska vlada je dovolila izselitev 22.000 Židom, ki so že vsi prispeli v Izrael. Okoli 80.000 Židov, ki bi se še radi izselili, je ostalo v Romuniji. Njihovi svoci, ki so že v Izraelu, pritiskejo na vlado, naj bi pri romunski vladi izposlovala polne liste za njihove rojake, ki bi jim radi sledili v domovino.

MADRID. — Associated Press je sporočila iz Madrida, da so začetkom maja v Španiji ustanovili novo stranko pod imenom „Izquierda Democrata Cristiana“ (krščanska demokratska levica). Stranka je bila ustanovljena na tajnem zborovanju 45 doposlancev. V Španiji je dovolena samo ena stranka, oziroma gibanje to je Francova falanga. Zato je bila nova organizacija ustanovljena tajno. Vodi jo bivši minister kmetijstva v republikanski vladi leta 1934 M. G. Fernandez iz Seville. Ustanovitelji so pisali papežu Janezu XXIII. pismo in obrazložili razloge za ustanovitev stranke naperjene proti Francu.

PEKING. — Novi libelanski verski poglavar Pančen lama je končal daljši obisk v Pekingu. Pred odhodom v Tibet je imel Pančen lama daljše razgovore z najvišjimi predstavniki LR Kitajske. Pančen lama je bil ustoličen za najvišjega verskega poglavarja po nedavnih nemirih v Tibetu, ko je pobegnil bivši verski poglavar Dalaj lama.

WASHINGTON. — V nedeljo je umrl bivši zunanji minister ZDA John Foster Dulles v starosti 71 let. Za raka je bolehal že od leta 1956, ko zunanji minister ZDA pa je odstopil 15. aprila letos. Pokopali so ga v središču v Arlingtonu pri Washingtonu z vsemi državnimi častmi. V sredo in četrtek je bila prekinjena konferenca zunanjih ministrov v Ženevi, da so se zapadni zunanji ministri lahko udeležili pogrebnih svečanosti v ZDA.

MOSKVA. — 24. maja je bil v Moskvi podpisan trgovinski sporazum med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo za dobo pet let. Po sporazumu se bo, kakor pričakujejo znana povečala trgovinska izmenjava med obema deželama. Poleg blaga bodo izmenjavali tudi tehnične informacije. Ob priliki podpisa je govoril tudi podpredsednik sovjetske vlade Mikojan, ki je poudaril, da je bil nedavni obisk britanskega premijera MacMillana v Moskvi velik dogodek v mednarodni politiki. Razgovori med MacMillanom in Hruščevom so bili po njegovem mnenju koristni za boljše odnose med Vzhodom in Zahodom.

NEW YORK. — V ameriškem tisku je bila živahna polemika v stališču ZDA glede dobave orožja alžirskim upornikom. Razprava je dosegla svoj vrhunec z izjavo alžirskega predstavnika v OZN Abdela Canderilja, da so se z LR Kitajsko sporazumeli glede dobave orožja. Alžirski predstavnik je poudaril, da ameriška vlada s svojo dvojno politiko podpira Francijo zoper upornike in s pritiskom na druge dežele alžirski vladi onemogoča nabavo orožja.

DUNAJ. — Obrambni minister Sovjetske zveze maršal Malinovski bo od 10. do 17. junija obiskal Avstrijo. S tem svojim uradnim obiskom v Avstriji bo vrnil obisk ministra Grata v SZ lani oktobra. Med obiskom bo maršal Malinovski obiskal nekatera vojaška ustanova in enote. Mudil se bo tudi v raznih krajih Avstrije ter pristvoval vojaškim vajam.

NEW YORK. — Iz ZDA bo 23. junija odpotovalo v Sovjetsko zvezo devet guvernerjev ameriških zveznih držav. Na obisku se bodo mudili tri tedne in v tem času obiskali Moskvo, Leningrad, Kijev, Tiflis in Tskent. Namen obiska je proučiti možnosti za izmenjavo državnih in lokalnih funkcionarjev med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo.

NIKOSIJA. — Komunistična partija Cipro, ki je zdaj v ilegali, je pretekli teden objavila sporočilo, ki pravi, da einarh Makarios soglata s tem, da partija spet javno deluje. V poročilu je rečeno, da je Makarios to izjavil delegaciji KP Cipro, in da je dejal, da je v tej stvari razpravljal z britanskim guvernerjem Footom, ki je obljubil, da bo to vprašanje predložil britanski vladi.

Porazne številke o nesrečah v kmetijstvu in gozdarstvu

Zaradi nenehne mehanizacije kmetijstva in gozdarstva je tudi nevarnost delovnih nesreč v teh gospodarskih panogah vedno večja. Statistični podatki na primer navajajo, da se v kmetijskih in gozdarskih obratih v vsej Avstriji pripeti dnevno povprečno 157 delovnih nesreč. Razen tega je ugotovljeno, da število ponesrečenih v teh obratih nenehno narašča.

Aprila na primer je število delovnih nesreč naraslo za 7,6 odstotka v primerjavi z aprilom leta 1958. Od januarja do tridesetega aprila letos se je ponesrečilo vsega skupaj 18.936 ljudi. Leta 1957 v istem obdobju se je ponesrečilo 17.595 ljudi, kar jasno kaže, da je tendenca nesreč navzgor. Preteklega aprila je bilo največ nesreč, in

sicer na Dunaju, v Nižji Avstriji in na Gradiščanskem 1410. Na Štajerskem je bilo v kmetijskih in gozdarskih obratih 1380 nezgod, v Zgornji Avstriji 1022, v Salzburgu, na Tirolskem in na Predarlškem 422 in na Koroškem 385 nezgod.

Pri kmetijsko-gozdarski socialni zavarovalnici je bilo aprila vloženih 972 prošenj za rente; od tega je bilo 555 prošenj za invalidnostne rente, 209 prošenj za starostne rente in 136 prošenj za vdovščine ter 72 prošenj za sirotinske rente.

Navedene številke o preštevilnih delovnih nezgodah naj bodo vsakomur v resno svadilo. Pri delu s stroji je treba biti zelo, zelo previden, le na ta način se je mogoče izogniti katastrofam in trajni invalidnosti.

Gostovanje naših zborov na Štajerskem in v Prekmurju:

Mogočna manifestacija bratske ljubezni

„Turnej koroških pevcev smo se tako privadili, da so nam ljube in drage kakor vsakdanji kruh, ker povezujejo naša srca s koroškimi srci, ker smo vsi ene matere sinovi,“ je rečeno v drugi številki Glasnika slovenske koroške pesmi, ki ga je Sklad Prežihovega Voranca izdal tudi ob letošnjem gostovanju naših pevskih zborov na Štajerskem in v Prekmurju. Med **dvodnevni bivanjem slovenskih koroških pevcev in pevcev med štajerskimi in prekmurskimi Slovenci so te besede postale živa manifestacija bratske ljubezni, manifestacija najtesnejših vezi med vsemi Slovenci, ki jih tudi državne meje ne morejo razdružiti, ker jih vežejo slovenska kri, slovenska beseda in še prav posebno slovenska pesem, skupna in enako ljuba vsem, kar nas je rodila slovenska mati.**

Zunanji izraz te bratske povezanosti so bili veličastni sprejemi povsod, kamor so prišli naši zbori. Naj je bilo to na Prevaljah, v Mariboru, v Zgornji Radgoni, v Ljutomeru ali Murski Soboti: godba, darila, celi kupi cvetja in posebno še nepregledne množice ljudi, ki so vztrajali kljub močnemu dežju (Prevalje) ali pripekajočemu soncu (Ljutomer), da so nas sprejeli v svojo sredo kot bratje in sestre. Pa tudi v pozdravnih nagovorih je bila vedno spet poudarjena kulturna povezanost vseh Slovencev in je bilo povedano, **da smo prišli svoji k svojim, da manifestiramo enotnost vsega slovenskega naroda, hkrati pa demonstriramo za zблиžanje med narodi, za prijateljstvo med državami.** Zagotovila, da ves slovenski narod živo spremlja naš boj za obstanek, niso bila le prazne besede, bil je to prav tako izraz globokih čustev kot pa zagotovilo, da nam bo vsa Slovenija, vsa Jugoslavija tudi v bodoče nudila vso moralno podporo v borbi za naše pravice. **Zato smo se po dveh dneh vračali domov v zavesti, da so bratje in sestre onstran državnih meja z nami, da bodo vedno z nami in čim hujši bo pritisk s severa, tem večja bo ljubezen z juga!**

Za vso to ljubezen smo gostiteljem poklonili naše najdražje: našo pesem in veselilo nas je, da smo se jim vsaj malo oddolžili za prisrčni sprejem, ki je daleč presegal meje običajnega gostoljubja. Solze v očeh mnogih poslušalcev na posameznih koncertih so pričale o tem, da je bilo naše darilo sprejeto z odprtimi srci in v viharjem ploskanju, ki je včasih trajalo več minut ter izzvalo ponovitve številnih pesmi, se je odražalo navdušenje mnogih tisočev poslušalcev. Sploh je bila udeležba na kon-

certih nekaj izrednega: največja dvorana v Mariboru je bila razprodana že dan pred gostovanjem; v Murski Soboti je občinstvo napolnilo dvorano dobesedno do zadnjega količka, dočim je bil v Ljutomeru Dom kulture mnogo premajhen, da bi sprejel vse poslušalce, ki so prišli celo iz 18 km oddaljenih krajev; v praznično okrašeni Zgornji Radgoni pa je bilo na proslavi Dneva mladosti zbranih okoli 3500 ljudi, ki so poleg ostalega programa navdušeno pozdravili tudi nastop naših zborov.

Izredno pa je bilo letos tudi gostovanje samo, saj je skupno nastopalo 150 pevcev in pevk iz 12 v Slovensko prosvetno zvezo včlanjenih prosvetnih društev: združeni moški zbor vod vodstvom Zdravka Hartmana je štel 88 pevcev, v združenem mešanem zboru pa je pod vodstvom Pavla Kernjaka nastopilo 64 pevcev in pevk v prelepih narodnih nošah. **Gotovo je to prepričljiv izraz nepremagljive življenjske volje našega ljudstva, je pa tudi najboljši odgovor vsem tistim, ki trdijo, da koroških Slovencev sploh ni več ali pa bi nas hoteli šele iskati s posebnim ugotavljanjem. Prisluhnite raje naši pesmi in spoznali boste, da smo že tukaj,**

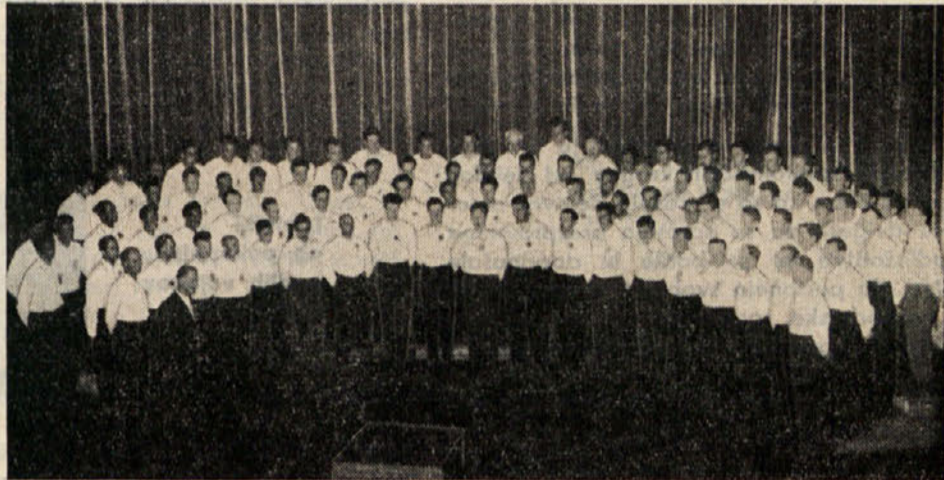
Združeni moški zbor pod vodstvom Zdravka Hartmana je štel 88 pevcev, v združenem mešanem zboru pa je pod vodstvom Pavla Kernjaka nastopilo 64 pevcev in pevk v prelepih narodnih nošah.

da hočemo živeti, zato ljubimo našo pesem, naš jezik!

Poleg koncertov in sprejemov pa je bilo gostovanje hkrati tudi čudovit izlet v kraje in predele Slovenije, ki jih mnogi izmed udeležencev še niso videli. Deževati je nehala že med kosilom na Ravnah in smo potem na vožnji z vlakom v Maribor lahko občudovali dolino Drave, kjer nastajajo še vedno nove elektrarne. Posebno doživetje pa je bila naslednjega dne ob najlepšem vremenu vožnja z avtobusi v svetovno znano vinorodno pokrajino Slovenskih goric in od tam dalje v Prekmurje,

kjer poleg Slovencev živi tudi kakih 12.000 pripadnikov madžarske manjšine, ki uživa najširšo enakopravnost na vseh področjih življenja. (Dva kraja v Slovenskih goricah sta posebno zanimiva tudi za nas koroške Slovence — v Št. Jerneju je služboval naš Einspieler, v Št. Lenartu pa je bil sodnik rojak Ožbalt Ilavnik, ki je tam tudi pisal svoje povesti iz koroške zgodovine.)

V
M
a
r
i
b
o
r
u

tujih kapitalistov, obsegajo danes velikanško površino 330 hektarjev, nekdanji viničarji pa so zdaj dobro plačani delavci in solastniki, ki so nam na dvorišču velikega poslopja (med okupacijo so ga takratni oblastniki podarili Göringu kot letno rezidenco) radodarno postregli z izbornim vinom in prigrizkom. Polem smo se zavrteli še v veselem plesu in med novimi znanci smo se spoznali tudi s hčerko največjega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca.

Slovo, ki je bilo težko povsod, kamor smo prišli, je bilo najtežje gotovo v Mariboru, kjer so nas člani Sklada Prežihovega Voranca spremljali na postajo. Še enkrat smo si segli v roke ter si zaklicali „Na svidenje!“, potem pa nas je posebni vlak odpeljal proti Pliberku — domov.

Samo dva dneva smo preživeli med brati onstran meje, toda bila sta edinstveno doživetje, ki nam bo ostalo v najlepšem spominu, doživetje, kakršno je možno res le med ljudmi, ki jim utripajo srca v globoki bratski ljubezni. Vsem, ki so kakor koli prispevali k sijajnemu poteku gostovanja, pa velja naša iskrena zahvala in oddolžili se jim bomo najbolje s tem, da bomo tudi v bodoče branili in gojili slovenski jezik in slovensko pesem na Koroškem!

Rado Janežič

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Med prvimi smo že zgoraj na drugem mestu²¹⁶⁾ omenili politično skupino, ki se je v Brixenu pojavila pod oznako „Weisser Turm — Torre bianca“ ob priliki občinskih volitev dne 27. maja 1956 ter kljub izredno ostremu vsestranskemu pritisku SVP dosegla omembe vreden uspeh. Poznano je tudi, da uživa ta politična grupacija simpatije in podporo konservativnih katoliških krogov in cerkvenega vodstva, katero se boji ekstremnih nacističnih struj med Nemci, ki očitno pridobivajo odločilni vpliv v vodstvu SVP ter bi znale speljati politiko v take ostrine, da bi bil negativen in odklonilen odgovor s strani Italijanov nujen. Cerkev pa nikakor ne more želeli razmer in razvoja, ki bi napotil Italijane Južne Tirolske in sosednega Trentina v protiklerikalni tabor tudi že iz nacionalnih vzrokov. Še celo ne italijansko cerkveno vodstvo nadškofije v Tridentu. Zato priporoča „Beli stolp“ politiko lojalnega sodelovanja in sporazumevanja med Nemci in Italijani ter odklanja vsako nadaljnjo izzivanje ter vse nacionalne pretiranosti in ostrine nasproti državi in državni večini.

Iz povsem podobnih idejnih pozicij je postavil zahtevo po politični razjasnitvi tudi nekdanji predvojni politični voditelj in poslanec Južne Tirolske, odvetnik v Bozenu Dr. Bernhard Zallinger-Thurn, ki brezpogojno zahteva spremembo dosedanje politične zasnove, taktičnih metod ostrine, pritožb in protestov ter ustvaritev pravičnega zaupanja do države in državne večine, za katero je predpogoj preobrazba dosedanjega stališča in razmerja Nemcev do Italije in Italijanov. „Ali separatizem ali posebne pravice! Oboje istočasno ne morete imeti!“²¹⁷⁾ kliče odgovornim političnim voditeljem SVP, katerih politično brezizgledno koncepcijo „poli leta 1918“, torej zahteve po ločitvi Južne Tirolske od Italije, ob istočasni veliki zahtevnosti glede izpolnjevanja pravic „Pariškega sporazuma“, ostro obsoja in kritizira. Ne izreka samo moralne kritike zaradi dvoletnosti takšne politike, marveč jo predvsem obsoja zaradi brezizglednosti in nerealnosti uresničenja tako dalekosežnih ciljev. Opozarja nadalje tudi na odgovornost voditeljev SVP zaradi škode, ki bi lahko nastala

115

za manjšino ob nadaljevanju neodgovorne politične „dvoletnosti“ in politike pretiranih zahtev.

Od italijanskih kritikov dvoletnosti in dvoletnosti nemške politike v vprašanih Južni Tirolske je v zadnjem času zadel očitno najbolj v živo poslanec DC v deželnem zboru Trentina in v Regionalnem svetu Avtonomnega področja, profesor dr. Renzo Helfer s svojo kratko brošuro²¹⁸⁾ „Schutz vor 48 Millionen — Was man noch von Südtirol wissen muss!“ ki jo je izdal februarja 1958 in je naletela na najostrejšo zavrnitev s strani Nemcev na obeh straneh Brennerja. Poleg neposredno prizadetih politikov SVP je odgovoril na njo tudi znani znanstveni propagator južnotirolskih problemov, profesor zemljepisja v Kölnu, dr. Fritz Dörrenhaus. Izgleda, da je ob listanju 32 strani obsegajočega spisa popolnoma pozabil na svoje dostojanstvo znanstvenika in objavil v odgovor politični napad v obliki odprtega pisma, ponovno polnega otipljivih dvoletnosti.²¹⁹⁾

Izredno je razburila voditelje nemške politike Južne Tirolske tudi obsodba njihove dvoletnosti po rimskem glasilu katoliške

akcije²²⁰⁾ „La Civiltà cattolica“ v prvi številki letnika 1958 tega polmesečnika. Posebno „nepojmljivo“ se zdi Nemcem, kako je mogel omenjeni list primerjati celo zadržanje Nemcev do narodnih manjšin v Avstriji, namreč do koroških Slovencev in do Hrvatov v Gradišču. Vendar si ne izprašujejo niti ob teh pojavih kritike svoje vesti, marveč lakonično „ugotovijo, da so manjšine v Avstriji deležne zaščite“, vse drugačne ugotovitve v „La Civiltà cattolica“ pa so za nje „ponavljanje nacionalističnih fraz zagrizenih časopisov“!

Dvoletnost in dvoletnost politike Avstrije v vprašanju Južne Tirolske smo že ponovno nakazali. Morda jo najbolje ponazoruje dvojnost vloge odgovornega voditelja te politike, profesorja dr. Franza Gschnitzerja. Kot državni sekretar dunajske vlade namreč uradno zastopa stališče priznavanja in zahtevo izvajanja Pariškega sporazuma, istočasno pa kot zvezni predsednik „Bergisel-Bunda“ glavni smisel tega meddržavnega dogovora, namreč mirno sožitje obeh narodnostnih skupin Južne Tirolske, z dopuščanjem netenja skrajnega nacionalnega šovinizma tu in onstran Brennerja baš po tej organizaciji sprofi izpodkopava.

(Se nadaljuje)

²¹⁶⁾ Pripomba: Primerjaj zgoraj nadaljevanje št. 66a tega članka!

²¹⁷⁾ Pripomba: Dr. B. Zallinger-Thurn, n. n. m. str. 107!

²¹⁸⁾ Pripomba: „Obramba pred 48 milijoni — Koj je sicer še treba vedeti o Južni Tirolski.“

²¹⁹⁾ Pripomba: Primerjaj „Dr. Dörrenhaus antwortet On. Helfer: Für Südtirol gelten leider noch die faschistischen Rezepte“, Dolomiten št. 79 z dne 5. aprila 1958.

²²⁰⁾ Pripomba: „La Civiltà cattolica“, Rim, zvezek 2581 z dne 4. januarja 1958.

Kmet in delavec

Po vsakih volitvah kaže odločitev volivcev vedno bolj, da socialistična misel prodira tudi v kmečko vas in sploh na podeželje. Doba preteklosti, ko je kmečki človek smatral delavca za svojega sovražnika in iz tega razloga tudi delavec ni videl v kmetu svojega prijatelja, počasi mineva, toda še ni popolnoma izumrla. Razdvojenost so vedno netili kapitalistični krogi in njim slušne stranke ter postavljale plot med kmetom in delavcem.

Pri zadnji volilni kampanji sem doživel primer, ki je značilen in tudi ne osamljen. Srečal sem srednjega, v pravem pomenu delovnega kmeta, ki me je prav zaupno vprašal, kako bi volil, da bi bilo prav. Menil sem, da je sam pameten dovolj in se bo pravilno odločil, sam pa bom volil socialistično stranko, kar sem tudi njemu svetoval. Odgovoril je: Kaj pa misliš, kaj bodo socialisti z nami kmeti storili, če bodo zmagali!

Takšna in podobna miselnost je sad propagande kapitalističnih krogov od nekdanj, vse od časa, ko so se začele delovne množice dvigati, da se sprostijo brezpravnega podložništva ter se borile in doprinesle žrtve, da postanejo svobodni državljani ter si gospodarsko, socialno in kulturno opomorejo. Za sprostitve delavskega razreda in izboljšanje življenjske ravni so se predvsem borila napredna socialistična gibanja in doseglja v desetletja trajajoči borbi lepe uspeha.

Dobra gospodarska, denarna in finančna politika, ki skrbi za visoko zaposlenost in zvišanje dohodkov širokih mas, more biti tudi najbolj koristna politika za kmetijstvo, kajti za kmetijski trg je predvsem važna močna kupna zmogljivost množic.

Vedno pa so skušali konservativni politiki kmeta prepričevati, da so „rdeči“ njegovi smrtni sovražniki, proti katerim se je treba postaviti. Takšne glasove smo v ÖVP-jevskem tisku slišali tudi v zadnjih predvolilnih tednih od krogov, ki skušajo zabraniti pohod socializma na vas ter graditi vrzel med kmetom in delavcem.

Zakaj bi se ne mogla delavni kmet in delavec razumeti? Oba vendar veže toliko skupnega, predvsem pa sta poklicni delavec in delovni kmet oba delavca. Eksistenca malega in srednjega kmeta ni osnovana na kapitalni moči, temveč sloni na delu njihovih rok. Mali in srednji kmet nista kapitalista, čeprav si morda kateri to domišlja, temveč sta delavca in celo zelo izrazita delavca. Več kot dve tretjini kmetov in Avstriji so mali in srednji kmetje. Statistika navaja, da je v državi 24 odstotkov kmetov z zemljiščem do 2 ha, 24 odstotkov jih poseduje 2 do 5 ha, 37 odstotkov je srednjih kmetov, ki imajo 5 do 20 ha zemljišča, ostalih 15 odstotkov pa je velikih kmetov in veleposestnikov. Mali in srednji kmetje imajo kot delovni kmetje podobne eksistenčne interese kakor poklicni delavci. Zasluzek dela malega in srednjega kmeta je v vrednosti prehrane za družino in v izkupičku za pridelke, zasluzek poklicnega delavca pa je v plači in mezdi.

V nešteti primerih so kmetje in delavci tudi krvni sorodniki. Navadno je, da najstarejši sin prevzame kmetijo, ostali bralje in sestre pa gredo za delom in iščejo zaposlitev v industriji, trgovini in obrti. Vsi so sinovi enega očeta in zakaj bi si stali sovražno nasproti. Kmet hoče za svoje pridelke čimveč izkupiti, da bi bilo njegovo delo primerneje plačano. Zato mora vendar imeti interes, da so delavci primerno dobro plačani ter uživajo socialne pridobitve, kakor podpore za brezposelne, bolniško zavarovanje, otroške doklade in starostne rente, ker vse to je podlaga za kupno zmogljivost. Kupna moč množice pa je v neposredno korist kmetu, ker če si delavec in nameščene ne moreta privoščiti drugega kakor krompir in margarino, bo slabo prodajal svoje pridelke. V dobrem spominu so časi ogromne brezposelnosti po letu 1930, ko so vladali predhodniki ÖVP. Takrat kmet sploh ni mogel spraviti v denar svojih pridelkov ter je bil z delavcem vred na robu propada in marsikateremu kmetu je že pel biriški boben. Kmet, ki se bori proti ustrežni življenjski ravni delavca, dela proti svojim lastnim koristim, ker bi ubijal svoje lastne odjemalce, konzumente, ki bi si mogli manj privoščiti.

Obratno pa ima tudi delavec največji interes, da dobi kmet za svoje pridelke čim boljše cene ter s tem tudi za svoje naporno delo ustrežno plačo. Kmet, ki izkupi denar,

Pevci in igralci iz Št. Vida v Podjuni na izletu

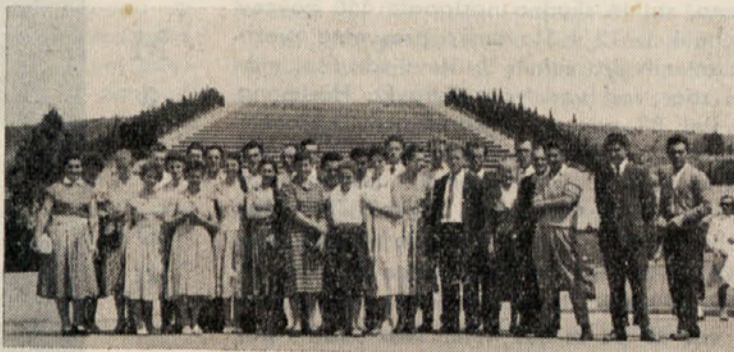
Naša izletniška skupina se je veselila na binkoštno praznike, dva prosta dneva, ki jih je določila za izlet. Polni pričakovanja, da bomo spoznali naravne krasote krajev, v katere smo se namenili, smo v nedeljo 17. t. m. zgodaj zjutraj krenili na pot. V jutranjih urah smo se peljali preko Megvarij, Trbiža in Žabnic do Vidma, kjer smo se ustavili tudi v cerkvi in videli posebno veliko mladine v prazniških oblekah pri prvem obhajilu.

V Sredipolju - Doberdolu je ogromno pokopališče padlih vojakov, ki so v prvi svetovni vojni žrtvovali svoja življenja za staro avstro-ogrsko monarhijo. V okolici so se takrat odigravale strahotne in krvave borbe,

čevali tudi nasade vinske trte. Proti večeru nas je v Koprno sprejel foviariš Silvo in poskrbel za vse potrebno, tudi za nočišča. Preden pa smo šli spat, smo se udeležili v vasi kakšnih 8 kilometrov od Koprna plesne veselice, ki so jo domačini priredili ob svečanosti odkritja spomenika. Zabava je trajala dolgo v noč, zato smo se res pošteno utrujeni izročili sladkemu snu.

Drugi dan je šlo proti Postojni. Razigrane volje smo prevzeli del Istre ter se veselili, da bomo kmalu spet gledali in uživali nove zanimivosti iz našega izletniškega načrta. Naš cilj je bila znamenita Postojnska jama. Na nesrečo pa smo imeli majhno neprimliko, ko se je pokvaril naš avtomobil. Toda do-

Izletniki ob pokopališču padlih vojakov v Doberdolu

tukaj je našlo na tisoče slovenskih fantov smrt, svoje zadnje počivališče in grob. Globoko ganjeni smo zapeli ono znano: „Oj Doberdolu, slovenskih fantov grob...“. Z bolestinimi občutki in srcih smo se ločili od kraja masovne smrti ter se napotili proti Opčinam in se iz višine zazrli na Trst in sinje Jadransko morje.

Po ogledu mesta, med drugim tudi znamenitega akvarija, razstavišča morskih živali, ki je vse zelo zanimivo, je pri Škofiji šlo preko jugoslovansko-italijanske meje. V bregu so že češnje rdele in vso pot smo sre-

mačini so bili zelo ustrežljivi in nas je prepeljalo prevozno podjetje iz Postojne. Ogled svetovno znane Postojnske jame je doživetje zase. To je svet čudovitih oblik visečih in stoječih kapnikov, ki še vedno rastejo. Čudes tega podzemnega sveta ni mogoče opisati, to si je treba ogledati. V jami, ki jo je izbokovala reka Pivka, ki teče danes petnajst metrov nižje od jamskega vhoda, smo videli tudi živa bitja, človeške ribice.

Med obiskom v jami so v delavnici popravili naš avtomobil in voznja se je lahko nadaljevala proti Ljubljani. V restavraciji

Občni zbor Živinorejske zadruga za Libuče in okolico

Vsako leto enkrat, navadno meseca maja, se zberejo domalega vsi zadrugniki Živinorejske zadruga za Libuče in okolico na svojem občnem zboru. Ob tej priložnosti razpravljajo in sklepajo o obračunu za preteklo poslovno leto. Hkrati prijavljajo tudi živino na zadružni pašnik ter delajo načrte za čim uspešnejše delo v bodočnosti. Po vojni se je zadruga s sodelovanjem Zveze slovenskih zadrug obnovila in precej opomogla. Primerno so na primer izgradili stajo za živino, z gnojenjem pa izboljšali tudi pašnik. Znano je in izkušnja pove, da gnojila izpodrinejo manjvredno travo ter po pravilnem in smotrnem gnojenju raste sočna tečna paša. Ustrezna oskrba pašnika se izplača, kjer se okoli trideset komadov mlade govedi preživi čez poletje, se utrdi in dobro razvije.

Za našega kmeta velja živinoreja slej ko prej kot eno glavnih in najbolj donosnih gospodarskih področij. Zato je zelo važno, da kmetje z vsemi sredstvi in v medsebojni samopomoči pospešujejo to zvrst svojega kmetijstva. Tudi na tem področju si najlažje koristijo v obliki zadružništva. V prvi vrsti bi v ta namen prišlo v poštev preskrbovanje izbranih, to se pravi s tujo besedo selekcioniranih plemenjakov, izbor najboljših živali za pleme, nadalje kontrola krmljenja in mleka, pa tudi prirejanje razstav in premiranja živine, kar naj bi vzpodbujalo živinorejce k tekmovanju.

Vsega tega naša živinorejska zadruga že ne izvaja, čeprav ima podobne naloge predvidene v pravilih. Doslej je le bolj omejena na vzdrževanje pašnika. O takšnih problemih razpravljajo razgledani kmetje

more biti tudi dober odjemalec za industrijsko blago kakor stroje, orodje, tekstilije in druge potrebščine ter lahko obnavlja, prezidava in pozidava tudi svoja poslopja. Iz tega razloga so tudi delavci zainteresirani na kupni moči kmetijstva. To pomeni, da se kmet in delavec medsebojno spopolnjujeta ter je blaginja obeh odvisna od skupne usode. Zato mora biti skupna tudi njuna borba, kajti združena se bosta mnogo lažje in uspešneje postavila proti skupnemu sovražniku.

tudi na občnem zboru svoje zadruga in koristno bi bilo, če bi jih počasi skušali uredničevati. Zato je važno, da se tudi živinorejci organizirajo v zadrugi, se med seboj spopolnjujejo z izkušnjami po načelu „eden za vse in vsi za enega“.

Številke računskega zaključka so pokazale, da je zadruga v minulem letu uspešno gospodarila. V živahni razpravi so zadrugniki pokazali močno zanimanje za vprašanje zadruga, njen razvoj in napredek. Sprožili so marsikakšne upoštevane vredne misli ter se mora priznati, da so med člani razgledani ter izkušeni živinorejci in kmetje, kakor Črčej, Broman, Milač, Stogart, Zehner in drugi.

Nato so sklenili, da bodo gnali na pašo v soboto, dne 23. maja ter bodo ob tej priložnosti pregledali tudi pašnik in posestvo. Pod strokovnimi nasveti zadrugnika-gozdarja Zehnerja tudi smotrno gojijo gozd na zadružnem posestvu. Nadalje so sklenili, da bodo na Štibarjevem vrhu, na zadružnem posestvu, obnovili starodavno znamenje. Po končanem delu neke nedelje v poletju bodo ob obnovljenem znamenju priredili primerno slavnost, kjer se bodo srečali vsi zadrugniki in tudi drugi ter popoldne posvetili zadružni misli.

14-letni fant je zadel Opel-Rekord

Minulo nedeljo se je v Celovcu na tomboli, ki so jo imenovali tudi senzacionalno, zbralo nad 25.000 ljudi. Tombola je priredila organizacija „Volkshilfe“ (Ljudska pomoč) ter so bili dobitki mikavni. Med glavnimi dobitki so bili kar štiri osebnih avtomobili in kdo bi si ne želel postati lastnik modernega vozila za srečko v znesku pet šilingov. Med 25-tisočimi interesenti pa so bili le štiri srečni, ki so zadel avtomobile. Zanimivo je, da je Opel Rekord zadel 14-letni fant, sin gledališkega krojača Zintla, ki stanuje v neposredni bližini, kjer se je tombola odvijala. Ostale tri avtomobile so zadel Ernst Riepl iz Štebna pri Globasnici ter Hermine Eibler in Karl Zeidler, oba iz Celovca.

Slamič nas je sprejel zastopnik Zveze Svobod. Med drugim so nam razkazali novo zgradbo Ljudske skupščine. Stavba je lepa, vsa obložena z marmorjem, opremljena z zanimivimi slikami, med temi predvsem v sliki ponazorjeno zgodovino slovenskega naroda. Dvorane in oprema so prekrasne, vse pa je zgrajeno iz gradiva domače, jugoslovanske proizvodnje.

V Kranju smo si še ogledali podjetje „Vino Kranj“ z ogromno vinsko kletjo. Strokovnjak podjetja nam je v zanimivi razpravi razložil, kako je treba ravhati z vinom, da se pridelava in ohrani visoka kvaliteta. Tudi postregli so nam z žlahtno kapljico in reči moramo, da je bila dobra.

Končno smo se ustavili še na Brezjah in se potem polni lepih vtisov in neizbrisnih doživetij vrnilo zadovoljni na svoje domove.

Župnik Blaž Wölfel — umrl

V Štebnu pri Globasnici so minuli torek pokopali upokojenega župnika Blaža Wölfela, tamošnjega domačina. V imenovani vasi se je pokojni župnik rodil 2. februarja 1887. Leta 1908 je maturiral na celovški gimnaziji. Po maturi je vstopil v bogoslovje in nato kot duhovnik služboval po mnogih krajih Koroške, kjer si je povsod osvojil spoštovanje in naklonjenost prebivalstva. Od leta 1929 je bil župnik v Vogrčah. Med vojno so ga nacisti pregnali, po vojni pa se je vrnil nazaj in tam služboval do svoje upokojitve.

Pokojni župnik je bil zgleden značaj, skromen do sebe, velikodušen do drugih. Bil je pravi ljudski duhovnik, ki je globoko občutil socialno bedo in narodno bol ter krivice, prizadetim koroškim Slovincem. Vedno in povsod se je z dejanjem in besedo postavil za prirodne pravice svojega ljudstva, zaradi česar je moral prestati marsikakšne nevarnosti od strani nacionalnih nestrpnostev. Pokojnega župnika Wölfela bo koroško slovensko ljudstvo ohranilo v lepem in častnem spominu.

Razne vesti iz Koroške

V Gradščah pri Libeličah se je kmečki sin Viljem Srien hudo ponesrečil. Pri žaganju je z levo roko prišel v krožno žago. Pri nesreči mu je odrezalo sredinec na roki ter mu poškodovalo še tri druge prste.

Pri tekmi za prvo krasolico Avstrije „Miss Austria“, ki je bila pred nedavnim na Dunaju, je „Miss Koroške“ Helga Heinisch, namestnica pri tvrdki KELAG, dosegla osmo mesto.

V Negrellijevi ulici v Celovcu je triletni Gerhard Tschemer umrl na tragičen in žalosten način. V neopaženem trenutku je namreč padel v škafo, napolnjen z vodo ter utonil. Ko so nesrečnega otroka našli, je bila vsaka pomoč zaman ter je mogel zdravnik ugotoviti samo še smrt.

V ponedeljek je bil v Celovcu tradicionalni pomladanski sejem. Vreme je bilo za res pomladansko in udeležba iz vseh krajev dežele množična. Prodajalci so na Novem trgu in okoliških ulicah postavili izredno mnogo stojnic, na katerih so razložili in prodajali predmete najrazličnejših vrst. Sejmariji so se za blago zanimali in kakor so prodajalci pravili, so bili tudi s prodajo precej zadovoljni.

Deželni glavar Wedenig je od 23. maja na dopustu, kjer bo ostal predvidoma do 30. junija. V njegovi odsotnosti ga zastopata namestnik deželnega glavarja Krassnig in deželni poslanec Ebner.

Šteben pri Globasnici. — Pred nedavnim sta se poročila naš domačin Albert Sadjak in Helene Silan. Sadjak je uradnik pri koroški deželni vladi. Mladima novoporočencema čestitamo ter želimo mnogo sončnih dni in družinske sreče na njuni skupni življenjski poti!

KOLENDAR

Petek, 29. maj: Maksim
Sobota, 30. maj: Ivana O.
Nedelja, 31. maj: Angela
Ponedeljek, 1. junij: Feliks
Torek, 2. junij: Peter
Sreda, 3. junij: Klotilda
Četrtek, 4. junij: Francišek

LEOPOLD SUHODOLČAN:

Kmet in razbojniki

(KOROŠKI MOTIV)

Bilo je v tistih časih, ko so se v naših gozdovih še skrivali razbojniki. Ljudje niso radi hodili po samotnih poteh, zvečer so skrbno zaklenili duri.

Takrat je živel v Topli Pecnik, ki je imel komaj za klobuk zemlje, majhno bajto in kopico otrok. Hodil je na delo k velikim kmetom, otroci pa so služili za pastirje, komaj so lahko za bič prijeli. Pozimi je Pecnik izdeloval cokle. Znal jih je tako lepo izrezati iz javorovega lesa, da so jih ljudje daleč naokrog cenili.

Tudi na sejem v Celovec jih je vsako leto peljal. Pri Najbržu si je sposodil konja in koleselj, se praznično oblekel, nato pa se odpeljal kot bogat gospod. To je bil zanj najlepši dan v letu. Prižgal si je pipo, nato pa s prazničnim obrazom pozdravljal ljudi, ki jih je prehiteval. Vedno je rad koga povabil k sebi na voz, če je le imel prostora.

"Pecnik, se kaj bojiš razbojnikov?" ga je vprašal Igerčev Jaka, ko je prilezel k njemu na voz. "Zadnje čase so na več krajih spet prikazali svoje kosmate glave."

Pravkar sta zavila skozi samotno Dobrovo.

"Jaz da bi se jih bal? Saj nisem Strmčeva Treza, ki se je zadnjič svoje sence ustrašila in umrla... Če razbojniki zvejo, da se jaz peljem v Celovec, se vsi poskrijejo v mišje luknje."

Tako je govoril Pecnik in priganjal svojega konjiča.

Na sejmu je Pecnik kmalu prodal vse cokle. Seveda ni mogel kar domov. Ustavil se je pred gostilno, privezal konja, mu dal ovsa, nato pa vstopil in na ves glas pozdravil: "Dober dan, možje! Če je pa kakšen razbojnik med vami, naj gre zdajle ven in zunaj malo na mojega konja popazi. Samo za rep naj ga ne prijemlje, kajti pod repom moje Luce se skriva tri sto peklenčkov in še eden povrhu."

Gostje so se zasmejali njegovim besedam. Vabili so ga k vsem mizam, saj so Pecnika imeli radi. "Ta jih pa ima za ušesi!" so rekali. "Še kamen se razpoči, kadar on kakšno pošteno reče."

Pecnik je sedel k Mihevu, s katerim sta bila soseda. Mihev je bil pravi velikan, toda na moč boječ.

"Čuj, Pecnik," mu je zašepetal v uho Mihev, "tamle v kotu sedijo trije..."

"Kdo trije?" vpraša Pecnik naglas. "Trije mlečniki?"

Vsi so prisluhnil.

"Ne, trije razbojniki vendar," je mrmral Mihev ves prestrašen.

"Trije mlečniki ali trije razbojniki to je eno in isto," je govoril Pecnik glasno, da so se smejali pri vseh mizah. Nato je široko odprl dlan, da so se zasvetili denarci. "Vsi pogledjte, koliko sem danes zaslužil," je vpil. "Tudi vi tam v kotu pogledjte!"

"Pecnik, denarja ne smemo nikoli razkazovati," je jecljal Mihev... "Ko se boš vračal domov, te bodo tisti trije pričakali in ti ga vzeli... Ti srebrniki te lahko stanejo glavo..."

"Meni da bo kdo denar jemal?!" se je rogal Pecnik. "Nikogar se ne bojim. Naglas si upam povedati, da bom te srebrne ščurke spravil v vrečo, v kateri imam seno za konje... Če si kdo zupa, pa naj pride ponjga..."

Pecnik je sedel in brezskrbno potegnil iz vrča. Pri sosednjih mizah so se muzali, Mihev je zmajeval z glavo, tisti trije v kotu pa so jezno streljali z očmi.

Pozno je že bilo, ko je Pecnik spet sedel na voz.

"Temno je nocoj," je rekel gostilničar. "Mesec ti ne bo svelil, Pecnik."

"Hm, meni vseeno ne bo dolgčas," se je zasmejal Pecnik. "Kadar je temno, se pa malo s strahovi pogovarjam."

Počil je z bičem in konjič je potegnil.

Udarci, kopit so odmevali v tiho noč. Na vsaki strani poti je šumel temni gozd. Pecnik si je brundal v brado in kdaj pa kdaj švignil z bičem. Večkrat se je ozrl v nebo, toda mesec ni mogel preglodati velikih oblakov, da bi mu posvetil na pot.

Sredi Dobrave pa nenadoma planejo iz za smrek trije bradati možje. Eden drži konja za uzde, drugi se obesi Pecniku okrog vratu, tretji pa kot mutec plane k vozu, zagradi vrečo, v kateri je bilo še malo sena, nato pa spet vsi trije kot duhovi zginejo v velikem gozdu.

Pecnik naglo požene konjiča. Utrne se mu vesela misel: "V gostilni sem nalašč na ves glas govoril, da bom skrtil denar v vrečo za seno, ha, ha, ha..."

Vso pot do doma si je šepetal: "Pa sem jih, ha, ha, pa sem jih za nos, ha, ha, ha..." Obenem se je večkrat potipljal za jopič, kjer je imel spravljene denarje... "Oh, vrečo naj kar imajo, je že tako imela devet lukenj... Skozi tiste luknje lahko zdaj vso noč tiščijo svoje dolge nosove, ha, ha, ha..."

Zasmejal se je tako glasno, da so ljudje začeli odpirati okna. Že so hoteli zavpiti nanj, saj jih je prebudil iz najlepšega spanja. Ko pa so prepoznali Pecnika, se jim je jeza na obrazih spremenila v smeh.

Takrat se je Pecnik zavedel, da je prišel v domačo vas.

Tigrček išče pomočnika

V daljni deželi, kjer rastejo palme in v kateri živi vse polno zveri, je nekje bila prostorna volina, v kateri je živel Tigrček. Imel je zelo lep kožuh in rep, ki je, mahaje na različne načine, izdajal gospodarjevo razpoloženje; kadar je bil vesel, je rep švigal z ene strani na drugo, kakor bič.

Tigrček je bil še mlad, toda že brez staršev, njegovega očka in mamicco Tigrovko so ulovili lovci in Tigrček se je še komaj malo spominjal nanje, ker je od takrat minila že dolga, dolga doba.

Naravno je, da je Tigrček, živeč tako sam v volini, moral opravljati vse delo.

Ko je nekega dne pomival posodo, je vstopil star Papagaj, ki je bil dober prijatelj njegovih staršev.

"Pokliči na pomoč Opico, ki je zelo izurjena v gospodinjstvu, — je rekel Papagaj.

— Kje pa naj jo ob tej uri najdem?

— Morda nekje v bližini vasi. Če želiš, grem s teboj, da jo poiščeva.

Takoj je Tigrček skočil na svoje kolo, Papagaja si je postavil na rame, potem pa se je spustil v dir proti vasi.

Res je Opica bila tam prav blizu vasi. Ko ju je zagledala, je hitro splezala na palmo. Prebrisani Tigrček pa je vzel iz žepa dve ogrlici in jo nagovoril:

— Če greš z menoj in mi pomagaš pri gospodinjstvem delu, ti jih podarim.

— Ne morem biti tvoja pomočnica, če mi ne preskrbiš nekaj predpasnikov in oblek.

Tedaj je potrpežljivi Tigrček spremil Opico k trgovcu, prevzetnica je zahtevala, da ji kupi cel kup oblačil.

Toliko je bilo na koncu vseh zavitev, da sta morala nabaviti še koš in samokolnico, da sta jih lahko odpeljala. Tigrček

VIDA JERAJEVA:

Pevec

Suknjica, črn baržun, v nogo pa bos, zlata piščalka, kljun, to vam je kos! —

Danes tu jutri tam, bor ali hrast, da le ne zajde kam v zanko ali past!

Žvižga, prepeva si, nič mu do kron, nič mu za vinar ni, vse da zastonj!

je prosil Opico, naj mu pomaga, lenoba pa mu je odgovorila:

— Le kako naj ti pospravim dom, če se že sedaj utrudim?

Ko sta prispela domov, je Tigrček rekel: — Opica, pripravi mi večerjo, lačen sem.

Ona pa je takoj dokazala, da je slaba kuharica. Pustila je, da se je pečenka prismočila, opekla si je roki, kozico pa je vrgla na tla.

Tigrčka je zaskrbelo, prebrisana Opica ga je prosila odpuščanja in mu obljubila, da bo v bodoče bolj pazljiva. Potem pa je pričela delati s tako vnemo, da se je Tigrček pomiril.

Drugo jutro pa so se neprilike nadaljevale. Mala porednica je z izgovorom, da bo Tigrčku zakrpalala hlače, sešila obe hlačnici spodaj skupaj. Ko se je hotel obleči, se je zadel vanje in se prav nerodno prevrnil.

Tako je Tigrček moral na polje v prazničnih hlačah. Ko je bil že ves zatopljen v svoje delo, se mu je nenadoma na glavo vtila voda. Pogledal je navzgor in — kaj je ugledal? Nesramna Opica je zlivala nanj vodo...

Z vso težavo je zatajil jezo in odšel, da se odpočije pod drevesom. Čital je svojo najljubšo knjigo, ko mu je nenadoma prifrčalo na glavo nekaj zelo trdega. Zopet je pogledal navzgor in zagledal je med vejami to neugnano Opico...

Takrat pa je sklenil, da se bo te žive smole znebil. Zvezal jo je in jo odvrlel na poštni urad.

— Pošljite nazaj to neumno pomočnico, — je rekel in se olajšano oddahnil. Poštni uradnik pa je to nemudoma storil.

Priredila Marta Filli

Kje ste, Lamutovi?

34 Anton Ingolič

Seveda ni videla ne sivih rudarskih hišic ne živo pobarvanih trških hiš pod njimi in tudi ne lepih vil inženirjev in višjih uradnikov na položni vzpetini na drugi strani, onstran cerkve, kakor tudi ne kmetij v ozadju, njeno oko je segalo vse dalje in dalje; videlo je Strmec, videlo našo malo, revno, a njej tako ljubo njivo in sadovnjak, sredi njega pa naš skromni dom. Videla je, kako cveče dren za hišo, kako sta se razcveli obe češnji, tista pred hišo in tista za njo, ostalo drevje pa pognalo brstje. Zadovoljno je gledala, kako Rogača, ki jo je odkupila teta Jera, požrešno muli sočno travo, hodila je po kolaricah in vdihavala vonj po senu, slami in hlevu, potem je šla v hišo, v kuhinji je naložila na ogenj, pogledala še v sobo in se vrnila na prag. Nato se je ozrla po gričih naokoli, pogledala dol na Podlog in na pobočja nad njim, od koder so jo pozdravljale številne cvetoče češnje in slive. Zaslislala je kukavico, zato je odhitela v sobo po drobiž; in ves čas, dokler je kukalo, je škrebajala z njim. Kako bi sicer gledala

predse tako zamaknjeno; čemu bi drhtel na njenih licih smehljal in bi, brž ko se je sklonila k zemlji, brez sledu zamrl? V takih trenutkih sem jo pustil samo. Skalil bi njeno srečo, njene žalosti pa ne bi znal utolažiti. Tako je bilo meni v Donawitzu. V Westfaliji se je Strmec odmaknil, zdaj ga je mali spet približala, vendar misel nanj in na vse, kar je bilo na njem in okoli njega, ni bila več boleča. Še pomislil nisem na to, da bi se kmalu vrnil. Bolj in bolj se mi je dozdevalo, da se sploh ne bom vrnil. Čemu le? Samo naj se še naučim francoski, kot sem se nemški, naj se privadim tem ljudem in pokrajini, pa se bom čutil tu prav tako doma, kot sem se na Strmecu ali spodaj v Podlogu.

Oče je ustregel vsaki materini želji, šel je prek meje po prekle za fižol, napravil je vse, kar mu je mati naročila, k Avstrijcu je sicer stopil vsak dan, a samo za toliko, da je popil vrček piva ali šilce žganja in da se je menda pohvalil, kakšno ženo in kakšne otroke ima. Često je prinesel piva tudi materi. Bil pa je nekoliko preveč zgovoren, zato mu nisem mogel popolnoma verjeti.

Štefka je bila kot žrebiček, ki je bil vso zimo zaprt v hlevu, na pomlad pa so ga spustili na zeleno gmajno, tam zdaj skaklja, naučiti se hoče sonca, svežega zraka, predvsem pa svobode. Sama ni mogla nikamor, ker ni razumela niti besedice, kar so govorili okoli nje, zato sem moral jaz z njo. Bila je otroško zvedana, vendar že deklica, ki se je zavedala svoje dekliskosti. Fantje

so se ozirali za nama in marsikateri mi je zavidal, misleč, da je moje dekle. Peljal sem jo v slaščičarno. Še nikoli ni bila v slaščičarni. Povabil sem jo v kavarno. Še nikoli ni bila v kavarni. Šla sva skupaj v kino. Še nikoli ni bila v kinu. Sploh ni bila nikjer razen na Strmecu in spodaj v Podlogu. Najrajši se je seveda ustavljala pred trgovinami. Kupil sem ji obleko in čevlje. Toda kaj vse bi bila rada imela! Rada se je sprehajala tudi po okolici, kjer so se vrstile bogate vile z lepimi vrtovi.

"Marko, da bi živeli v takile hiši, da bi imeli toliko sob pa takle vrti!" je vzdihovala.

Nisem razumel, kako je mogla s takim občudovanjem gledati ljudi za umeteljno izdelanimi železnimi ograjami, kako je mogla vsa zavzeta strmeti v avto, ki je privozil po drobnem pesku na ulico in naju brezobzirno poškrbopil.

Oba z očetom sva povpraševala pri trških šiviljah, a zaman. Morda je katera imela mesto, a tujke ni marala vzeti, inozemci naj gredo v jama, njih hčere pa za dekleta na kmete, tista, ki je spretna in izobražena, pa za služkinjo! Šivilja? Ne, to je za domačinke!

Štefka bi bila šla služiti v eno izmed tistih lepih, gosposkih vil izven trga, a tam z očetom nisva povprašala, vedela sva, kaj se prej ali slej zgodi z dekleti, ki odidejo tja, nazadnje sva ji našla delo v separaciji. Prvi dan se je vrnila hudo utrujena, vendar zadovoljna; v separaciji je bilo mnogo ta-

ko mladih ljudi, kot je bila ona, mnogo smeha, čeprav ni razumela, čemu se smejajo, in vedela je, da bo konec meseca prinesla domov toliko in toliko frankov, ki jih bo za zdaj morala izročiti materi, a sčasoma bo že dosegla, da bo večina zaslužka ostala njej.

Ko se je Pepček dodobra naspal in se odpočil od dolgega potovanja, je začel odkrivati bližnjo okolico. Spodaj na križišču naše in prve prečne ulice je zagledal gručo otrok. Nekaj časa je gledal nezaupljivo, slednjič pa se jih je spustil navzdol. Toda ko se je pomešal mednje, je začuden opazil, da prav nič ne razume, kaj govore; prestrašen se je oziral naokoli, iščoč pomoči. Ko ga je neki razcapanček in razkuštranček prijel za roko in mu nekaj zaklical, je planil v jok in pobegnul.

"Nič ti nočejo," sem ga smeje miril, "le igrajo se z njimi!"

Tiščal se je vratec ob hiši, toda ves čas je željno pogledoval navzdol. Čez dolgo se je opogumil in se jim znova približal. Vendar mednje ni šel. Ko se mu je eden od otrok približal, se je previdno umaknil nazaj k hiši. Tako je bilo nekaj dni. Konec tedna je tu in tam že ostal za kratek čas med njimi. Otroci so govorili večinoma nemški, čeprav je bilo le nekaj domačinov, drugi so bili otroci poljskih, italijanskih in čeških rudarjev; v naši ulici sta stanovali še dve slovenski družini, a nista imeli majhnih otrok.

Ali je rak nalezljiv?

Vsakdo ve, da so nekatere bolezni nalezljive. Kaj hitro začnemo na primer smrkati, če smo dlje v istem prostoru z nahodnim človekom. To velja tudi za druge nalezljive bolezni, kot so škrlatinka, ošpice, tifus itd. Bolezen povzročajo prostemu očesu nevidne klice, ki jih je vse polno v zraku okoli bolnika, na bolnikovi posodi ali v njegovem blatu. Nihče pa ni še nikoli slišal, da bi kdo našel raka. Zato so bili zdravniki prepričani, da rak ni nalezljiv in da ga ne povzročajo bolezenske klice, kot je to pri drugih nalezljivih boleznih.

Tega pa že pred 48 leti ni verjel dr. Francis Peyton Rous iz ZDA in je začel zadevo raziskovati. Neki kokoši se je napravil tumor (novotvorba) na prsih. Dr. Rous je izrezal bolni kokoši nekaj tkiva z bolnega mesta in to tkivo tako temeljito zdobil, da ni ostala cela niti ena celica. Potem je vse skupaj precedil skozi posebno kremenčevo cedilo, skozi katero ni mogla nobena celica, ki bi po naključju še ostala cela. Tako dobljeno snov je potem vbrizgal zdravim piščancem. Kmalu so ti dobili rakaste tvorbe enake vrste (sarkom), kot ga je imela bolna kokoš. Rous je menil, da poskus dokazuje, da je tudi rak nalezljiv in da ga povzročajo virusi, silno majčkene klice, ki so ravno na meji med živim in neživim. Večina zdravnikov in biologov Rousu ni verjela. Njega-

vi kolegi so mislili, da se je Rous pri poskusu nekje zmotil. Vendar Rous ni miroval, marveč je delal naprej in raziskoval še druge vrste živalskega raka. Naposled je bilo njegovo delo le priznано in lani je dobil nagrado Alberta Laskerja, ki je med najodličnejšimi medicinskimi priznanji. Nesporno je dokazano, da nekatere vrste živalskega raka povzročajo virusi. Zelo verjet-

no pa je, da za okuženje ne zadoščajo zgolj virusi, marveč je potrebno še kako kemično ali drugačno dražilo. Odkritja dr. Rousa so pomembna zato, ker bodo morda pomagala tistim, ki raziskujejo rakasta obolenja pri človeku. Za zdaj pa še ne vemo, ali raka tudi pri človeku povzročajo virusi. Nekateri mislijo, da je to verjetno.

Poznate rahljala sredstva?

Razne vrste testa rahljamo z različnimi sredstvi. Najbolj poznan je kvas, ki mora biti svež, da je učinkovit. Svež kvas je vlažen in dobro diši. Testo, ki ga z njim rahljamo, imenujemo kvašeno testo. Na 1/2 kg moke računamo povprečno 15 do 20 g, za sleherno trdo umešano testo kakor tudi za tako, ki mu dodamo veliko maščobe, uporabimo na 1/2 kg moke 30 g kvasa pa tudi več.

Kvas zdrobimo, mu dodamo malo mlačnega mleka, sladkorja in moke in narahlo zmešamo ter postavimo na toplo, da vzhaja.

Pecilni prašek mora biti suh in svež. En zavitek pecilnega praška zadostuje za kolač iz 1/2 kg moke. Za krhko testo ga vzamemo manj, in sicer ga zadostuje za normalno količino 1/2 žličke, za piškotno testo iz, recimo, 6 jajc pa ga je treba za dobro noževico konic.

Pecilni prašek dodamo pecivu vedno z moko in ga z njo vred tudi presejemo. Testo s pecilnim praškom ne sme stati, ker začne prašek delovati in zgublja s tem svojo moč. Med pečenjem se testo rado sesede, če pečico nepredvidno odpiramo, da pride do njega preveč mrzlega zraka.

Jelenova sol ima oster duh. Sveža je bele barve. Hranimo jo v dobro zaprti pločevinasti škatli. Pri odmeri količine moramo biti natančni in se ravnati točno po receptu. Raztopimo jo v majhni količini mrzle tekočine in jo prilijemo skozi gosto cedilo k testu.

Testo, zamešeno z jelenovo soljo, pečemo v začetku pri zmerni vročini, da se testo zdiši prej, preden se zapeče in dobi skorjo nato vročino lahko zvišamo.

Jedilna soda je manj primerno rahljalo sredstvo za vrste testa, ki vsebu-

PRAKTIČNI NASVET

Posebno rade se primejo jedi pri kuhanju na odprtih električnih kuhalnikih. Občutljivejši jedi denem v večjo posodo z vrelo vodo in jed skuhamo do konca. Tako si pomagamo zlasti pri pripravljanju raznih otroških sluzi in kašic.

Po večerji smo navadno sedli na klop ob hiši. Z očetom sva govorila o Merlewaldu, o rudniku in naših ljudeh, mati pa je znova in znova napeljala pogovor na Strmec. „Bogve, kako je Jera posadila zelje, ni navajena dela na zemlji,“ jo je na lepem zaskrbelo.

„Če ga je dobro zasadila, bo imela lepe glave, če ga ni, bo jeseni imela košavje,“ je rekel oče.

„Da se le Rogača ne bi preobjedla, požrešna je na mlado travo,“ se je spomnila čez čas.

„Če se to zgodi, si bosta kupila drugo kozo.“

„Ampak take kot Rogača ni, krotka je in dobra molznica!“

Tako je šlo pozno v noč.

Seveda sem tudi v tem času videval sedo. Kako je ne bi, ko se je skoraj vselej, kadar smo delali na vrtu ali v kolibi, pokazala onstran žive meje? Slišal pa sem jo ves dan. Ne morem reči, da me ni mikala, da me ni dražil njen glas, vendar je bila tisti prvi teden in še nekaj dni moja glavna skrb, kako pomagati domačim, da se čimprej vžive v nove prilike. Toda manj ko mi je bilo treba misliti na domače, bolj sem imel v mislih Mudronjko. Videl sem, kako se ji svetijo oči v čudnem lesku, kako se ji obilne prsi pozibavajo pod ohlapno bluzo, boki pa ji naravnost razganjajo tesno opeto krilo. Če sem zaslišal njen glas na dvorišču, me je potegnilo iz kuhinje,

kjer sem se morda pogovarjal z materjo, ali iz podstrešnice, kjer sem za kako uro sedel k drugi francoski vadnici, ki sem se je tiste dni lotil z Gaspardovo pomočjo. „Dober dan, gospa!“ sem pozdravil v zadregi.

„O, gospod Marko!“, je Mudronjka začela.

Rekla sva si nekaj najnepomembnejših stavkov, toda bilo mi je, kot da bi poslušal najlepšo muziko; ves čas je namreč med nama tekla še neki drug pogovor. Le glejte me, gospod Marko, tako se mi je zdelo, da je govorilo vse na njej, stara sem res skoraj enkrat več kot vi, vendar ohranjena, dobro ohranjena, ni nam sile, trije služijo, mož pa je že nekaj let bolan. Menda veste, kako je z možmi, ki imajo silikozo? Še drv ne morejo nasekati, pa bi mogli ustreči zakonski ženi, takšni ženski, kot sem jaz! Marko, le pogledjte me! Jaz pa sem govoril s svojimi lačnimi očmi: Mučim se, že dolgo se mučim. Kaj, ko bi preskočil tole živo mejo, ko bi... Pritrdila je moji opazki, da se bo vreme poslabšalo, v resnici pa mi je odgovarjala: Kar preskoči jo, Marko! Moža ni doma, je na delu, fanta sta šla dol v trg, imata svoje opravke, do večerje ju ne bo. Pohitil Pohitel sem: Grem, že grem. Boš videla, Mudronjka, kako te bom privil nase, kako te bom ljubil, pozabila boš, da si omožena, da imaš dva velika fanta, da... Toda še vedno sem stal na svojem mestu.

jejo veliko maščobe. Za 1/4 kg moke zadoštuje noževa konica sode.

Alkohol testo rahlja in hkrati zboljšuje njegov okus. Ker alkohol hitro hlapi, ga dodamo testu čim kasneje, najbolje tik pred pečenjem.

Sneg rahlja in obenem tudi veže. Tudi sneg dodamo testu čim pozneje, mešamo ga previdno, da ne izženemo vtepenega zraka. Zrak se med pečenjem širi in rahlja. Zaradi vročine jajčna beljakovina zakrknje in testo ostane lepo luknjičavo.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Astmatični bolniki naj strogo upoštevajo zdravnikova navodila

Ljudje, ki imajo naduho, se navadno prebujajo sredi noči in imajo občutke tesnobe in dušitve, ker dihaajo z veliko težavo. To so krize, ki nastopajo pri astmi in trajajo približno eno uro. Toda bolniki živijo vedno v strahu, ker se lahko kriza vsak trenutek ponovi.

Vzrok teh kriz je v neuravnovešenosti med simpatičnim in parasimpatičnim živčevjem. Razdraženost parasimpatičnega živca povzroči pljučni krč in občutek dušenja, medtem ko je znamenje razdraženosti simpatičnega živca izločanje sluzi, ki sledi krizi. Težko pa je ugotoviti, kaj povzroči to neuravnovešenost med živčevjem.

Na bolj pogost vzrok astme je občutljivost organizma do neke jedi, do nekega zdravila, do peloda ali kakšne druge snovi. Zadoštuje torej, da pride organizem v kontakt s snovjo, za katero je občutljiv, da takoj pride do krize.

Pri ženskah lahko izvira astma iz drugih vzrokov, in sicer je lahko posledica motenj v jajčniku. V tem slučaju ima bolezen svoj začetek že v puberteti. Ko je asmalična ženska noseča, krize navadno prenehajo in se zopet pojavijo po porodu.

Naduhi niso naklonjeni samo živčno-protinasti ljudje temveč tudi ljudje, ki bolujejo

Zdravilne solze

Kdaj ste zadnjič jokali? Če je od takrat minulo že precej časa, potem ni čudno, če ste nervozni. Jok, bolje prelivanje solz, baje pomiri živce in to hočejo zdaj nekateri ameriški zdravniki tudi znanstveno dokazati. Po njihovem bi moral moderni človek več jokati, kajti razne bolezni živčnega izvora izvirajo od tod, ker ljudje preveč dušijo v sebi čustva. Nekateri zdravniki celo trdijo, da si z zadrževanjem solza skrajšujemo življenje.

Dr. James Blond meni, da so solze nekak ventil in da z jokom uravnesimo živčno prenapetost v dobi naglice in nervoze.

Vsako razburjanje nervoznih ljudi ima nezdave posledice v vsem organizmu: zvišanje krvnega pritiska, močno bitje srca, nemirno dihanje, težave pri požiranju ali pa solze, ki, čeprav samo za hip, le prinašajo olajšanje. Seveda ne smemo pri živčnih obolenjih prisegati samo na solze. Razen tega naj se živčni bolniki, ki preveč jonejo, zatečejo k zdravniku, ker jim bo moral živce zdraviti na drug način. Ženske navadno mislijo, da solze škodujejo lepoti, vendar so znanstveniki prepričani o nasprotnem: trdijo, da slane solze ne škodujejo niti koži niti očem, katerim takšno umivanje celo koristi.

na želodcu, ker je astma povezana z delovanjem želodca.

Ljudje, ki imajo naduho so tudi zelo nervozni, podvrženi so bolečinam, nemiru in nespečnosti. Pri nervoznih ljudeh lahko pride do krize vsled ginjenosti, mraza, toplote, lahko tudi zaradi nevihte in podobno. Zgodilo se je, da je nekdo dobil napad ob samem pogledu na šop vrtnic. V tem slučaju je pogled vrtnice bil kriv napada.

Zdravnik, ki ga pokličemo v nujnem slučaju, bo navadno dal bolniku injekcijo andrealika z dodatkom posebnega ekstrakta. Ta injekcija povzroči takojšnjo olajšanje, vendar je to škodljivo ponavljati. V drugem primeru se bo zdravnik poslužil katkega drugega sredstva. Paziti pa je treba, da bolnik ne jemlje sredstev, ki vsebujejo opij in njegove derivate. Opij namreč preprečuje ventilacijo in s tem nastane nevarnost takojšnje smrti. Mnoga sredstva, ki jih štejejo za učinkovita, lahko bolezen poslabšajo, če jih jemljejo bolniki predolgo. Tudi uporaba aspirinov pri nekaterih bolnikih lahko povzroči težko krizo, kateri večerjih sledi celo smrt.

Iz tega sledi, da se morajo ljudje, ki bolujejo za naduho, ravnati po zdravnikovem navodilu in nikoli ne smejo vzeti sredstev, ki jih ni predhodno dovolil zdravnik.

„Spodaj v trgovini imajo ribe,“ sem rekel.

„Ribe? Fanta sta nora na ribe, tudi Mudronj jih ima rad. Takoj stopim ponje.“

„Pri nas jih razen mene nihče ne mara; jaz sem se navadil nanje v Westfaliji.“

„Ne vedo, kaj je dobro. Mi smo doma blizu morja. Hvala vam, gospod Marko, hvala!“

Mudronja sem videl samo ob nedeljah; vlačil se je po vrtu ali pa posedal na klopi na dvorišču in pokašljeval. Delal sem se, kot da ga ne vidim, tudi on se ni menil zame, medtem ko je očeta vselej, ko ga je zagledal, poklical in se rad pogovoril z njim. Ali je opazil, kako se gledava z njegovo ženo, se je bal zanjo, me je mrzil, še preden se je kaj zgodilo? Tudi fanta se zame nista menila, bila sta mlajša od mene, eden je menda še pred letom trgjal hlače v šolskih klopeh, drugemu tudi ni moglo biti več ko sedemnajst.

Ko sem nekega majskega popoldne stopil na dvorišče (bil sem sam doma, kajti domači so šli nekam v okolico kupovat kozo), sem tam na drugi strani zagledal Mudronjko. Ne vem, kaj je delala, videl sem le, kako se je takoj, ko so se oglašili moji koraki, dvignila s klopi in se obrnila proti meni.

„Gospod Marko! Obroč je padel s prednjega kolesa. Tri moške imam pri hiši, ampak ko bi bili potrebni, ni nobenega. Bi vas smela prositi?“

To so slišala ušesa, moja kri pa je čula:

Fant, preskoči mejo, izrabi priliko, ne bont te več dolgo čakala!

„Zakaj ne?“ sem dejal, v žilah pa mi je zaplalo: Že grem, že grem, ženska. Samo pazi, da te ne zdrobim!

Za kolibo je bilo med plankami toliko prostora, da sem brez težave prišel na drugo stran; videlo se je, da so že prej hodili tam skozi. Takoj sem se lotil popravlila. Tada roke so mi tako drhte, da mi je obroč sproti padal s kolesa.

„Bom pomagala,“ se je ponudila Mudronjka.

Počenišla je in prijela voziček na drugi strani. Videl sem njena meča, bela so bila mehka in vabljava. Roke so mi še bolj drhtele, kri je naravnost rjavela: Fant, kaj še čar kaš, pusti obroč, zgrabi žensko in pojdi z njo tja gor pod ozeleneno grmovje!

Dotaknil sem se njenih rok; čutil sem, kako ji je razbijalo v žilah, vroče, zahtevalo joče: Pusti voziček, pusti ga! Ali ni škoda vsake minute, vsake sekunde? Obroč bosta spravila na kolo fanta ali Mudronj, za drugo rabo tako ni! Ti menda zmoraš tudi kaj drugega.

Nazadnje sva le spravila obroč na kolo, iz kafe, ki jo je prinesla, sem vzel žeblice in ga še pribil.

„Tako,“ sem rekel zasopljen, kot da sem odkopal tono premoga, „prej se bo zbrusil kot snel.“

(Se nadaljuje)

W. SOMERSET MAUGHAM :

Mož z brazgotino

Opazil sem ga posebno zaradi njegove brazgotine, ker mu je segala kot velik polmesec čez vse lice od senc do brade. Govorilo je nastala zaradi kakšne strašne rane in rad bi vedel, ali jo je dobil od sablje ali delca izstrelka.

Vendar ta brazgotina nekako ni sodila na to okroglo, debelo in dobrodušno lice. Ves obraz je bil majhen in popolnoma vsakdanji, izraz na njem pa je bil pravtako popolnoma prostodušen. Prav smešna je bila ob njegovem debelem telesu. Bil je močan možak, višji kot povprečno.

Nikoli ga nisem videl v čem drugem kot v silno obrabljeni sivi obleki, khaki srajci in pomečkanem sombreru. Bil je vse drugo prej kot snažen. Vsak dan je v času koktajla prihajal v Palace hotel v Guatemala City, se brez naglice sprehajal okrog bara in ponujal naprodaj loterijske srečke. Če si je s tem služil kruh, je moral silno bedno životariiti, kajti nikoli nisem nikogar videl, da bi mu odkupil kakšno srečko; le na kakšen kozarček so ga povabili tu in tam. Tega ni nikoli odbil. Izvijal se je med mizami z nekakšnim nihajočim korakom, kot bi bil vajen peš premagovati velike daljave. Ustavljaj se je pri vsaki mizi, s slabotnim nasmehom navajal številke, ki jih je imel naprodaj in je potem, ko se nihče zanj ni zmenil, odhajal dalje, vedno z istim namrškom na obrazu. Zdelo se mi je, da je zaradi pijače bil videti še slabši, kot je bil.

Nekoga večera sem stal z nekim znancom v baru Palace hotela v Guatemala City, z nogo na podnožni prečki. V Palace hotelu pripravljajo zelo dober rezki Martini — ko se nama je približal mož z brazgotino. Odkimal sem že dvajsetič odkar sem prišel, in mi je ponujal svoje loterijske srečke.

Toda moj znanec mu je prijazno pokimal:

„Que tal, general? Kako se živi?“
„Niti ne tako slabo. Trgovina sicer ne cvete najbolje, toda lahko bi bilo tudi huje.“

„Kaj boste pili, general?“
„Konjak.“

Naglo ga je spil in postavil kozarec nazaj na barsko mizo. Pokimal je mojemu zancu.

„Gracias. Hasta luego.“
Potem se je obrnil in ponudil srečke ljudem, ki so stali za nami.

„Kdo je ta vaš prijatelj?“ sem vprašal znanca. „Brazgotina na njegovem licu je grozna.“

„Da, zaradi tega ni lepši, ali ne? Begunec je iz Nicarague. Seveda, razbijač je in razbojnik, toda ni slab človek. Od časa do časa mu dam nekaj pezosov. Neoč je bil general upornikov in če bi mu ne zmanjkalo municije, bi zrušil vlado in bi zdaj bil vojni minister, namesto da prodaja po Guatemala loterijske srečke. Tako pa so ga ujeli istočasno z njegovim štabom, kakršen je pač bil, in ga pred vojnim sodiščem obsodili na smrt. Veste, te stvari so v teh deželah precej kratke. Obsodili so ga na smrt z ustrelitvijo zgodaj jutraj, ob zori.“

Mislil, da je vedel, kaj ga čaka, ko so ga ulovili. Prestajal je noč v ječi skupaj z ostalimi — bilo jih je vseh skupaj pet — in med tem igral poker. Namesto žetonov so uporabljali vžigalice. Povedal mi je, da še nikoli v življenju ni imel tako slabih kart. Igrali so z nepolno igro kart, odpirali s fanti — toda nikoli ni dobil prave karte.

V celi igri mu je uspelo komaj šestkrat, da je dobil, toda takoj nato ko je kupil nove karte — jih je že tudi izgubil. Ko je nato prišla zora in so vstopili v ječo stražarji, da bi ga odpeljali k usmrtitvi, je že izgubil več vžigalic, kot bi jih pameten človek lahko porabil v vsem življenju.

D.O.M.I.S.L.I.C.E

Pri prvemu kozarcu pije človek vino, pri drugem vino pije vino, pri tretjem pa vino pije človeka.

*

Cenim ženske, ki imajo med svojimi ušesi še kaj drugega kakor lep obraz.

V. Hugo

*

Bolje je biti mrtev lev kot živ osel, pravijo mrtvi levi, ne pa živi osli; in kadar večina nekaj ne prizna, potem ostane to samo mrtva knjižna modrost. Nušič

Nato so jih odpeljali v dvorišče ter jih vseh pet prislonili drugega ob drugem k zidu, z oddelkom strelcev nasproti. Potem so stali tako. Najin prijatelj je vprašal pove-ljujočega častnika, kaj za vruga še čakajo? Častnik mu je odgovoril, da želi general, ki vodi vladne čete, prisostvovati streljanju in da zdaj čakajo na njegov prihod.

„Potem imam še čas, da pokadim eno cigareto,“ je dejal najin prijatelj, „on je bil vedno netočen.“

No, komaj jo je prižgal, je že prišel general — mimogrede rečeno bil je to San Ignazio, ne vem, če ste ga kdaj srečali s svojim ADC. Običajne formalnosti so bile že končane in San Ignazio je vprašal obsojence, če si kaj želijo, preden bodo usmrčeni. Štirje med njimi so odkimali, najin prijatelj pa je spregovoril:

— Da, rad bi se poslovil od žene.

— Bueno, je dejal general. Nimam ničesar proti temu. Kje je žena?

— Čaka pred vrati zapora.

— Potem to ne bo odgodilo zadeve za več kot za pet minut.

— Komaj za toliko, senior general, je dejal najin prijatelj.

— Postavite ga na drugo stran!

Dva vojaka sta se približala in obsojeni upornik je šel z njima do določenega prostora. Poveljnik strelske čete je na generalovo znamenje izrekel ukaz, bilo je slišati močan pok in štirje možje so padli. Padli so nekako čudno, ne vsi enako, temveč drug za drugim, s kretnjami, ki so bile skoro smešne, kot da so marionete v lutkovnem

gledališču. Častnik je stopil k njim in izpraznil v enega od njih, ki še ni bil mrtev, obe cevi svojega revolverja. Medtem je najin prijatelj pokadil cigareto in odvrgl ogorek. Pri vratih je prišlo do majhnega nerada. Neka žena je naglo vstopila na dvorišče in se potem — z rokami na srcu — naglo ustavila. Kriknila je in nato z iztegnjenimi rokami pohitela naprej.

— Caramba, je dejal general.

Bila je oblečena v črnino, s pajčolanom preko las, obraz je imela mrliško blede. Bila je na pogled skoro kot otrok; vitko, slabotno bitje, z drobnim obrazom in velikimi očmi. Toda zdaj so bile te oči kot brez uma zaradi bolečine. Bila je tako ljubka, ko je tekla z nekoliko odprtimi rokami in s tesnobo na lepem obrazu, da so celo ravnodušni stražarji ostali zaradi presenečenja brez diha.

Upornik se je pomaknil za korak ali dva k ženi. Vrgla se mu je v naročje in s hripavim, strastnim glasom je kriknil: Alma de mi corazon! — Duša mojega srca — in pritisnil svoje ustne na njene. Toda v istem trenutku je izza raztrgane srajce potegnil nož — nimam pojma, kako mu je uspelo ohraniti ga — ter ji ga zabodel v hrbet. Kri je šinila iz prerezane žile in mu pobarvala srajco. Tedaj jo je še enkrat objel z obema rokama in pritisnil svoje ustne na njene.

Vse to se je zgodilo tako naglo, da mnogi niti niso vedeli, kaj se je zgodilo, medtem ko so drugi lahko samo v grozi kriknili. Skočili so k njemu in ga pograbili. Za-

radi njih je popustil njegov objem in dekle bi padlo, če je ne bi general ADC ujel. Bila je brez zavesti. Položili so jo na tla in z žalostnimi obrazi opazovali lepo ženo. Upornik je vedel, kam mora zabosti in bilo je nemogoče ji ustaviti kri. Čez nekaj trenutkov je ADC, ki je klečal poleg nje, vstal:

— Mrtva je, je šepnil.

Upornik se je prekrizal.
— Zakaj ste to naredili? ga je vprašal general.

— Ljubil sem jo.

Nekaj kot globok vzdih je šlo skozi ljudi, stisnjene skupaj, ko so s čudnimi pogledi opazovali morilca.

General je nekaj časa molče zrl vanj.

— To je bila plemenitna poteza, je končno dejal. Jaz ne morem usmrtiti tega človeka. Vzemite moj voz in ga odpeljite do meje. Gospod, izkazujem vam čast, kakšno dolguje hraber mož drugemu hrabremu možu.

Med navzočimi je nastal živahen nemir. ADC je potrepal upornika po ramenu in bivši obsojenec je brez besed odšel med dvema vojakoma do avtomobila, ki je čakal.

Moj znanec je zastal — in za trenutek sem molčal tudi jaz. Pojasniti vam moram, da je ta znanec bil Guatemalec in je govoril z menoj špansko. Prevedel sem njegovo povest kolikor boljše sem mogel, vendar nisem mogel popolnoma oblažati njegov precej bombastičen način govorjenja. In če naj povem po pravici — k tej zgodbi je ta stil bil celo primeren.

„Toda od kod ima potem brazgotino,“ sem končno vprašal.

„Oh, to je od steklenice, ki je počila, ko sem jo odpiral. Steklenice ingverovega piva.“

„Nikoli mi ni bilo všeč,“ sem odgovoril.

Marmorna ladja

Dovolite, da vam povem precej čudno zgodbo o neki ladji, ki ni nikoli zaplula, o neki ladji, ki že celo večnost nepremično stoji na jezeru, ki ga ni ustvarila narava, o ladji, ki se ne bo nikoli ločila od hriba, ki so ga človeške roke naredile takšnega, kakršen je.

Pravzaprav je to zgodba o muhi neke kitajske cesarice.

O muhi, ki je obogatila Peking za razkošen, bleščeč spomenik fevdalizma in umetniškega čuta velikega in revnega ljudstva; zaradi katere je mnogo ljudi izgubilo življenje; in zaradi katere neko ladjevje ni nikoli zaplulo na vodo.

*

Tej muhasti cesarici je bilo uradno ime Cu Hi, kar pomeni „Milostljiva in dobrotljiva“. Videli boste, kako nesmiselno je to.

Imenovala se je torej Cu Hi, ko je postala cesarica. Preden pa je postala vladarica je nosila mnogo manj zveneče in simbolično ime. Bilo ji je ime Jehonala in ni bila prav nič pomembna osebnost, bila je pravzaprav ena izmed mnogih priležnic.

Bila je petnajst let stara, ko je po volji neba — v stari Kitajski se je vse ravnalo po volji neba, poplave in cesarska oblast — umrl 1850. leta svetli cesar Toa Kaung, zamenjal pa ga je devetnajstletni Hien-feng. Ta sin, zrel mladenič, se je hotel takoj poročiti, vendar je bilo zalovanje na dvoru tako globoko, da je moral čakati celih sedemindvajset mesecev. Potem so mu iz Mandžurije pripeljali osemindvajset najlepših deklet. Tako se je mladi cesar oženil. Z vsemi, seveda.

Tedaj so se pokazale izredne Jehonaline zmožnosti za spletke in „diplomacijo“. Kajti kmalu je mladi cesar umrl, na prestol pa so posadili njegovega petletnega sina, ki ga je dobil z Jehonalino pomočjo.

Kajpak, kaj ve petleten otrok, četudi je cesar! Zato je namesto njega zavlada kot regentka njegova mati, presvetla cesarica Cu Hi.

Vladala je petnajst let. Dolej je sin že zrastlel in bi moral prevzeti žezlo. Vendar je nesrečnik ravno nekako ob tem času nenadoma umrl — pravijo, da zaradi koz, čeprav ni niti najmanj neverjetno, da je kozam precej pomagala tudi skrbna cesarica — mati.

Potem je ta energična, pretkana in brezobzirna ženska prisilila Državni svet k temu, da je vsem zakonom navkljub imenoval za cesarja nekega njenega nečaka, ki je bil slučajno šele štiri leta star. Začelo se je, razumljivo, drugo obdobje cesaričnega regentstva. Seveda je bilo tudi nekaj ljudi, ki so si upali godrnjati proti takšnim poslom. Taki pa so se kmalu „vkrkali na voz, ki pelje v nebesa“ — bodisi da so jih obsodili na smrt in ugonobili, bodisi da jim je cesarica „Milostljiva in dobrotljiva“ milostno dovolila, da se smejo sami umoriti, kar je bilo konec koncev itak vseeno.

O ostalih prav tako mračnih podvigih te cesarice tu ne bomo govorili. Treba je namreč opisati nekatere njene druge odlike.

V srcu Pekinga leži tako imenovano „Prepovedano mesto“. Tu je bil leta in leta sedež cesarjev, princev, dostojanstvenikov, priležnic, evnuhov — skratka cele dvorske elite. Prelepo okrašene palače, paviljoni, jezera z ribicami, parki, vrtovi polni cvetja in sadnih dreves. Vse to je obkoljeval šest metrov visok zid, ki je varoval dvor pred pogledi nevrednega ljudstva in pred prahom, ki navadno vihra po pekinških ulicah. Sicer je res ta zid včasih zoževal obzorje cesarjem, a povejte, kaj bo široko obzorje „sinovom neba“?

In vendar, dajmo priznanje cesarici Cu Hi. Ščasoma se je menda naveličala čepeti za debelimi zidovi. Rada bi se bila povzpela na grič, se navžila svežega zraka in neovirano pogledala svet okrog sebe — svoj svet.

Posprehodila se je zunaj mesta. Pa tudi tam se je zaradi napake, ki jo je zagrešila narava, na vse strani razprostirala ravnina. No nič, je vzdihnila cesarica, če hriba ni, ga bomo pa naredili.

Kmalu ji je prišel na misel čudovito enostaven načrt: izkopala bo zemljo, jo prenese in nasula hrib, v izkopani jami pa bo naredila jezero. Dve muhi na en mah!

Tako je pričelo rasti fisto, kar se danes imenuje Letna palača. To je resnično mojstrsko delo kitajskih arhitektov in umetnikov. In delo tisočev in tisočev ubogih delavcev, ki so na plečih prinašali zemljo, da bi naredili cesarici hrib.

Ko je bil hrib gotov, so zgradili na njem in okoli njega palače in letovišča, pagode in templje, dolga pokrita sprehajališča in bazene, nešeta stopnišča in impozantne

dveri, posadili so drevesa in uredili steze... S tega umetnega hriba, iz hiš, okrašenih z nenavadnimi lesorezi, slikarskimi in kiparskimi deli, polnimi zlatih, srebrnih in slonokoščenih predmetov — neprecenljivega umetniškega zaklada, se širi skozi veje dreves pogled na širno umetno jezero z otoki in vitkimi marmornimi mostovi med njimi.

Cesarčina muha je bila tako zadovoljena. Vendar je to mnogo stalo.

Kajti ona ni hotela, da bi za cesarsko rezidenco uporabili kakršen koli marmor. Zato je ukazala, da je treba prinašati neki posebno lep marmor celo iz pokrajine Junan — celih dva tisoč pet sto kilometrov jugovzhodno od Pekinga!

Tedaj na Kitajskem ni bilo železnic. Tudi ceste so komajda bile, kamnolomi tega prelepega marmorja pa so ležali globoko v planinah.

Kako neverjetni naporji so morali zadovoljevati eno samo muho! Koliko revnih delavcev je moralo plačati to muho z zdravjem in življenjem!

Vendar je bila to šele polovica cene. Druga polovica je bila prav tako draga. Za graditev Letne palače je cesarica porabila ogromne vsote, ki so jih zbrali zato, da bi zgradili državno ladjevje.

In tako to ladjevje ni nikoli zaplulo.

A kdo ve zakaj — ali zato, ker jo je vendarle grizla vest, ali zato, ker ni hotela, da bi ji kdor koli očital, da s tako veliko vsoto za graditev ladij ni zgradila niti ene ladje, ali zgolj zato, ker je hotela biti do kraja originalna? — je cesarica na obali jezera vseeno zgradila neko ladjo. Zgradila jo je — iz marmora.

Tako je nastala ladja, ki ni nikoli zaplula in ki zaplula nikoli ne bo.

Stal sem na kljunu bele marmorne ladje, ki se v rahlem loku dviga nad jezersko gladino. Vetrici je priganjal valčke, ki so tiho klokotali okrog kamnitih bokov ladje, ki ne bo nikoli strohnela. Stal sem in gledal:

V tej za „navadne smrtnike“ nekdanje nedotakljivi palači, na tem jezeru, ki so ga ustvarili zgolj zato, da bi lahko na njem počivali v cesarjevi bližini je skupina kitajskih ribičev med glasnimi vzkliki in smehom vlekla iz vode polno mrežo ujetih rib!

Zbogom, Cu Hi! Zbogom, cesarske karpice!

Djordje Bogojević

Uspešen zaključek avstrijske gospodarske razstave v Moskvi

Od 13. do 24. maja letos je bila v Moskvi v centralnem Gorkijevem parku prva samostojna industrijska razstava na kateri je 242 avstrijskih tvrdk razstavljalo svoje proizvode. Med drugim je bila zastopana avstrijska strojegradnja industrija, industrija artiklov za množično potrošnjo. Razstavljeni so bili kompresorji, oprema bencinskočrpalnih postaj, hidravlični pogonski stroji ipd. Ves čas razstave je bilo zanimanje za razstavljene artikle veliko. V dvanajstih dneh je razstavo obiskalo preko 400.000 ljudi. Med obiskovalci so bile tudi visoke politične osebnosti SZ, med njimi omenimo ministrskega predsednika Hruščeva in podpredsednika SZ Mikojana, ki sta za razstavo

pokazala živahno zanimanje. Z Avstrijske strani je razstavo obiskal minister za trgovino in obnovo dr. Bock, ki je bil tudi prisoten, ko je sovjetski minister za zunanjo trgovino Patoličev odprl razstavo.

Razstava je velikega pomena predvsem zaradi tega, ker je bilo sklenjenih več pogodb za izvoz avstrijskih industrijskih artiklov, s tem pa je bilo seveda tudi zagotovljeno nadaljnje delo v industrijskih obratih. Vse dosedanje zanimanje za avstrijske industrijske proizvode v Sovjetski zvezi da sklepali, da se bo trgovina med obema državama še razširila in povečala, kar je za našo državo velikanskega pomena.

Edvard Kardelj na obisku v skandinavskih državah

V začetku tega tedna je prispel podpredsednik zveznega izvršnega sveta FLRJ Edvard Kardelj na uradni obisk na Dansko. Razen Danske bo Kardelj s svojim spremstvom obiskal še Švedsko in Norveško ter tako vrnil obiske državnikov iz Skandinavije v Jugoslaviji.

Na Danskem je bil Kardelj pristno sprejet in v pozdravnem govoru je predsednik danske vlade Hansen izrazil željo, da bo obisk podpredsednika Kardelja prispeval, da se bodo prijateljski stiki med Jugoslavijo in Dansko še bolj poglobili. V odgovoru na pozdrav Hansena je Edvard Kardelj poudaril, da je bilo že med obiskom Hansena v Jugoslaviji ugotovljeno, da morata obe vladi delati za razširitev sodelovanja med jugoslovanskimi narodi in danskim narodom, povsod kjer je to mogoče, tako na področju utrditve miru kot na področju go-

spodarske izmenjave, na kulturnem in znanstvenem področju.

V zvezi z obiskom podpredsednika Edvarda Kardelja v skandinavskih deželah je v Beogradu izšla posebna številka gospodarskega lista „Privredni pregled“ v angleškem, danskem, norveškem, finskem in švedskem jeziku. V listu so objavljene številne izjave jugoslovanskih in skandinavskih državnikov o možnosti za povečanje gospodarskega in splošnega sodelovanja teh dežel.

Resnica ali samo volilna propaganda?

Pred volitvami je imel državni tajnik dr. Gschnitzer volilni shod tudi med gradiščanskimi Hrvatimi v Velikem Borštofu, kjer je — kakor smo povzeli iz „Našega Tajednika“ — izjavil, da se je kot Južni Tirolec v šoli učil obeh jezikov, kar mu je v poznejšem življenju mnogo koristilo. Zato je prikazoval dvojezičnost kot veliko pridobitev za ozemlje, kjer živita eden poleg drugega dva naroda.

Kmalu po volitvah je državni tajnik Gschnitzer obhajal svoj 60-letni življenjski jubilej in mu je zlasti tisk njegove stranke posvetil obširne članke, v katerih so bile navedene tudi podrobnosti iz njegovega življenja. Zelo pa smo se čudili, da v teh člankih niti besedice ni bilo o dvojezični vzgoji jubilarja, marveč je bilo povedano, da je Gschnitzer po rodu Dunajčan, šola pa je obiskoval v Innsbrucku.

Zdaj bi pa le radi vedeli, kaj je resnica: izjave dr. Gschnitzerja na volilnem zborovanju ali pa podatki o njegovem življenju ob 60-letnici. Zanimalo bi nas, ali so bile njegove besede resnica, ali pa so bile le navadna volilna propaganda?

OZN o svetovnem gospodarstvu

O gospodarskem položaju v svetu je OZN objavila poročilo v katerem je med drugim rečeno, da se je po nedavni recesiji razveseljivo obnovila gospodarska dejavnost, zlasti v ZDA. Vendar del delovne sile in industrijske opreme na svetu še ni zavzel svojega mesta v mednarodni gospodarski dejavnosti, medtem ko je poglavitna skrb vseh dežel še vedno problem inflacije.

Poročilo, ki posebej analizira vprašanja, s katerimi se na mednarodnem torišču spoprijemajo dežele, ki proizvajajo surovine in druge osnovne proizvode, poudarja vlogo, ki jo ima v svetovnem merilu strah pred dolgotrajno inflacijo. Poročilo pravi, da ta strah ni vplival samo na protirecesijsko politiko, marveč utegne imeti važne posledice tudi v prihodnosti.

Na koncu poročila je rečeno, da lahko samo mednarodna akcija zagotovi stabilnost tržišč s surovinami.

56 smrtnih prometnih nesreč v enem tednu

Človek se vedno znova zgrozi, ko bere v časopisih o grozljivih prometnih nesrečah, ki se iz dneva v dan dogajajo po naših cestah. Posebno grozno je bilo pretekli teden, kljub temu, da je bil „Teden prometa 1959“, ko je bilo v vsej Avstriji skupno 1438 prometnih nesreč. Pri tem je bilo 1231 poškodovanih in 56 mrtvih, kar je za dobo enega tedna res visoka številka. V 41 primerih se šoferji niso zmenili za ponesrečence ali za mrlve in so po povzročeni prometni nesreči pobegnili nepoznani, v 75 primerih so ugotovili pijanost šoferjev. Na posamezne zvezne dežele se prometne nesreče delijo sledeče: Na Dunaju je bilo v preteklem tednu 432 prometnih nezgod z 49 ranjenimi in 5 mrtvimi; na Koroškem 113 nezgod s 109 ranjenimi in 1 mrtvim; na Nižnjem Avstrijskem 92 prometnih nezgod s 151 ranjenimi in 14

mrtevimi; v Zgornji Avstriji 141 prometnih nesreč s 118 ranjenimi in 12 mrtvimi; v Salzburgu 133 nezgod in 73 ranjenimi ter enim mrtvim; na Štajerskem 274 nezgod z 249 ranjenimi in 8 mrtvimi; na Tirolskem 161 prometnih nesreč s 131 poškodovanimi in 4 mrtvimi ter na Predarlskem 44 nesreč s 58 ranjenimi in 5 mrtvimi.

Številke o prometnih nesrečah na naših cestah so več kot porazne. Posebno v poletnih mesecih, ko so ceste zaradi tujskega prometa vse preobremenjene, naj bi se vsak vozač motornega vozila zavedal, da je treba biti na cesti previden, ker le na ta način se je mogoče obvarovati hudih katastrof, katerih posledica je velika materialna škoda, trajna invalidnost ali celo tragična smrt. Zatorej, bodite na cestah previdni, previdni!

Priprave za mednarodni velesojem v Trstu

V Trstu so v polnem teku priprave za XI. mednarodni velesojem vzorcev, ki bo od 21. junija do 5. julija. Sojem bo v glavnem obsegal naslednje prireditve: splošno razstavo mehanike, razstavo električne kuhinjske opreme, hotelsko opremo in higienske naprave za stanovanja, VIII. mednarodno lesno razstavo, III. razstavo pohištva in sodobne stanovanjske opreme, splošno obrtno razstavo, posebne razstave živalnih in tkalnih strojev, tiskarske industrije, živih, tujih avtomobilov, motornih koles in nadomestnih delov ter drugo.

Poseben poudarek razstave bo kot doslej dan z ozirom na lego Trsta in naloge, ki jih ima ob Jadranu. Čez Trst vodijo namreč vse važnejše poti iz zaledja proti Bližnjemu vzhodu in Indijskemu oceanu. Na velesojem bodo sodelovale: Avstrija, Jugo-

slavija, Zahodna Nemčija in države Srednjega vzhoda in države ob Indijskem oceanu.

V Kobaridu so odkrili spomenik pesniku Simonu Gregorčiču

Priljubljeni slovenski pesnik Simon Gregorčič, ki so ga imenovali pesnika lirike in rodoljuba, je po svojih delih poznan po vsem slovenskem svetu in tudi koroškemu Slovencem. Velikemu pesniku „goriškega slavcu“, katerega mnoge mehke pa tudi jedrate pesmi so ponarodele, so odkrili v nedeljo spomenik v Kobaridu. Spomenik je zasnoval arhitekt Tone Bitenc, izdelal pa kipar Jaka Savinšek. Član CK ZKJ Ivan Regent je odkril spomenik, na slavnosti pa je govoril tudi književnik France Bevč.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Petro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 30. maj:

I. program: 8.00 Lepo obnašanje in popevke — 8.45 Štiri pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 Za samotne in bolne — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.00 Pisanje za vas — 16.20 Mladinska oddaja — 16.45 Iz parlamenta — 17.10 Popevke — 20.15 Športno in nešportno o moških, dekletih in motorjih.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 11.00 Haydnovo leto — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Mladinski koncert — 16.00 Glasba iz filmov — 17.10 Lepa pesem — 19.20 Oddaja podkanclerja — 19.35 Operni koncert — 20.15 „Bogovi v pragozdu“ — 21.00 Glasba iz operel.

Nedelja, 31. maj:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in važišmo (slov.) — 9.00 Različne melodije — 11.00 Nedeljska glasbena promenada — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 14.30 Voščila — 16.00 „Oče Benjamin“, otroška igra — 17.05 Plesna glasba — 17.45 Zveneči glasovi — 19.00 Športna poročila — 20.10 „Indicije“, kriminalna sluš. igra.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 11.00 Dunajski slavnostni tedni — 17.05 Glasbeni koncert — 13.45 Zabavna glasba — 14.45 Fotografiraj balje — 15.00 Haydnovo leto — 16.00 Plesna glasba — 18.00 Vedno spel ljubzen — 20.00 Ves svet je svetlomoder — 21.10 „Kabarlet-esspresso“.

Ponedeljek, 1. junij:

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domavine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas. Pregled sporeda. (slov.) — 16.00 Zabavni koncert — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Pojeta mešani in moški zbor iz Radiš (slov.) — 18.20 Za vas, za vse — 18.30 Mladina in film — 20.15 Mali večerni koncert — 20.45 Vsakodnevni problemi — 21.00 Vindobona, ti žudovilo mesto.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 13.30 V operni loži — 15.30 Sreča je pitčka — 16.00 Otroci, mi pojemo — 16.30 Pisane melodije — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Pisan spored — 19.30 Haydnov zaključni koncert.

Torek, 2. junij:

I. program: 8.00 Koroški domači koledar — 8.45 Zakaj postane vaš spomin slab? — 14.00 Poročila, objave. Narodnogospodarski pomenki: Davki (slov.) — 14.30 Pesmi iz Koroške — 15.15 Muzikalično kramljanje — 16.00 Godba na pihala — 17.10 Poletni večer — 19.35 Dunajski slavnostni tedni 1959 — IX. mednarodno glasbeno slavje, 3. orkestralni koncert.

II. program: 8.20 Pisan glasbeni spored — 14.40 Dnevnik in pisma Katke — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Igra orkester Ray Martin — 17.55 Glasba za delarje — 19.30 Johann Strauss in njegovo stoletje — 21.00 Štirje proti štirim.

Sreda, 3. junij:

I. program: 8.00 Mi pripovedujemo in pojemo o deželi ob Dravi — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. Kar želite, zaigramo (slov.) — 14.45 Glasba za mladino — 16.00 Glasba iz filmov — 17.55 Urno zaigrano — 18.10 Govori se o tem — 19.00 Od plošče do plošče — 20.15 Zivljenje polno glasbe: Franc Grothe — 21.00 Srečanje s kritiki.

II. program: 8.20 Lahka glasba — 13.30 Za ljubitelje oper — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 14.40 Ali je duša kulture, kulturna duša? — 15.30 Mali ansambli — 16.30 Dunajske melodije — 17.15 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 19.30 Johan Strauss in njegovo stoletje 2. del. — 21.00 Parada instrumentalnih solistov.

Četrtek, 4. junij:

I. program: 8.00 Operetni koncert — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Literarna oddaja: Ciciban, dober dan (slov.) — 14.30 Komorna glasba — 14.50 Prav za vas — 15.30 Aktualna reportaža — 16.00 Igra radijski orkester — 17.10 Pisan šopek melodij — 18.00 Oddaja za kmete — 18.30 Mladina v poklicu — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Zabavni glasbeni spored — 14.15 Poznani orkestri — 15.30 Plesoči prsti — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Popevke, ki jih radi poslušate — 17.55 Moderni ritmi — 19.30 Pisano kolo melodij — 20.30 Umelnost biti poročen — 21.00 Operni koncert.

Petek, 5. junij:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 Radijska beležnica — 14.00 Poročila, objave. Za „lesom življenja“ v močvirju (slov.) — 14.45 Komorni koncert — 16.00 Valčki — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Prsli čas je dragocen — 20.15 „Cesar Jožef II.“ slušna igra — 22.10 Zaljubljene melodije.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 15.30 Srečanje popaladne — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Pisan glasbeni spored za delopust — 19.30 Ljudske melodije — 19.45 Za ljubitelje gara — 21.15 Lepe melodije, lepi glasovi.

Televizijski program:

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Sobota, 30. 5.: 19.30 Kaj je videti novega? — 20.20 Športni kalendar — 20.40 „Velika igra“, usodna drama z Lollobrigida — za mladino nedopustno.

Nedelja, 31. 5.: 17.00 Svet mladine — 17.30 Praktični nasveti za gospodinjice — 20.15 Joseph Haydn — za 150 letnica smrti — 20.50 „Nova iz 6. nadstropja“, komedija — prenos iz Nemčije.

Ponedeljek, 1. 6.: 19.30 Perry-Camo-Show — 20.15 Aktualni šport — 21.05 „Teta doktor je rekla“, kratek film.

Sreda, 3. 6.: 17.00 Za otroke — 17.25 „Fritz, stari klovn“, film za mladino — 17.40 Molorni praktikant — 19.30 Cvarji zdravja — 20.15 To naj bi videli — 20.45 Kabareli.

Četrtek, 4. 6.: 19.30 Oknar — 20.20 Euydice — prenos iz Nemčije.

Petek, 5. 6.: Vera v srečo — kratek film — 20.15 „Potepuh iz Texasa“, film iz divjega zapada.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 30. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Mladina poje — 8.30 Lahka glasba — 9.30 Majhna revija slavnih virtuozov — 10.10 Zabavni zvoki na tekočem traku — 12.15 Kme-

tijski nasveti — 12.25 Hammond orgle v ritmu — 12.40 Napevi izpod zelenega Pohorja — 14.30 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Glasbeni mozaik — 16.40 Zvonki za sobotno popoldne — 17.17 Pri amaterskih zborih — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.15 Poje Gorenjski vokalni kvintet — 18.30 Klavir v ritmu — 18.45 Okno v svet — 20.00 Paketi, kaj znaš — 21.30 Za razvedrilo.

Nedelja, 31. maj:

6.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Vdri zvoki — 8.00 „Trnjulčica“, radijska igra za mladino — 9.05 Zabavna malina — 10.00 Še pomni, tovariši... — 11.00 Carobne gosli — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 16.30 Nekaj lepih melodij — 17.00 Odlomki iz operele Netopir — 17.30 „Odiš brez naslova“, radijska igra — 18.48 Kvintet bratov Avsenik v veseljem ritmu — 20.30 Luči velemesta — 21.00 Scene iz opere Tristan in Izolda.

Ponedeljek, 1. junij:

5.00 pisan glasbeni spored — 8.05 V tričetrtinskem taktu — 8.30 Poje solisti zagrebške Opere — 9.00 Pisanje zvoki z Dravskega polja — 9.40 Iz filmov in glasbenih revij — 10.10 Pri jugoslovanskih skladateljih — 12.00 Vesele citre — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Popevke — 13.45 Godala v ritmu — 15.40 Iz domače književnosti — 16.00 V svetu opernih melodij — 17.15 Šoferjem na pot — 20.00 Venček narodnih — 20.15 Revija zabavnih melodij — 20.45 Kulturna tribuna.

Torek, 2. junij:

5.00 Za dobro jutro — 8.05 Iz folklornih zapiskov — 8.25 Igra ljubljanski Jazz ansambel — 8.45 Potopisi in spomini — 10.10 Z zabavnimi zvoki po Evropi — 10.45 Za dom in žene — 11.30 Oddaja za otroke — 12.00 Domače pesmi in napavi — 12.15 Kmetijski nasveti — 14.00 Šegava klavirura — 14.15 zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.30 Voščila — 16.00 Za glasbene ljubitelje — 17.10 Zabavni polpouri — 20.00 Hrvatske umetne in narodne pesmi — 20.30 „Skrivnostni Ivan Ivanovič“, radijska igra.

Sreda, 3. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranjo glasbeno palovanje — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Plesne melodije — 10.10 Igrajo Beneški fantje — 10.30 Slovenski masospevi — 11.00 Poje učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Arije iz slavenskih oper — 13.30 Igra Avsenikov trio — 13.45 Popevke in zabavne melodije — 15.40 Iz krvi rdeče... — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob pelih — 17.30 Pesmi in pesli iz Melahije in Makedonije — 18.00 Kulturna kronika — 20.15 Mozart: Così fan tutte — komična opera.

Četrtek, 4. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — Poje komorni zbor RTV Ljubljana — 8.40 Polopisi in spomini — 9.00 Baletna glasba skozi stoletja — 9.45 Havajski zvoki — 10.40 Polke in valčki domačih viharjev — 11.30 Za cicibane — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Od tu in tam — 13.30 Belokranjske pisane — 14.15 Turistična oddaja — 14.30 Voščila — 16.00 Izbrali smo za vas — 18.15 Panorama popevk — 18.45 Debelost kot vzrok boleznim — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 5. junij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Jutranji solistični spored — 8.40 Zabavna glasba — 10.10 Simfonični ples in rapsodije — 11.00 Za dom in žene — 11.10 Popevke se vrstijo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Poje ljubljanski orkester — 12.40 Veliki zabavni orkester igrajo — 13.30 Pojeta Danica Filipič in Franc Koren — 13.45 Ilirijanske popevke — 15.40 Iz svetovne književnosti — 16.00 Neznani Haydn — 17.25 Zabavna ruleta — 18.00 Družinski pogovori — 20.30 Mojstrka dela koncertna literaturo — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.